

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Единаесетото продолжение на стотата
седница на
Собранието на Република Македонија
одржана на 18 април 2002 година

Седницата се одржа во салата за седници на Собранието на Република Македонија, со почеток во 13,25 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше г-динот Иљаз Халими, потпретседател на Собранието.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Ги молам пратениците да влезат во салата за да можеме да почнеме да работиме.

Почитувани пратеници продолжуваме со работа по стотата седница на Собранието на РМ.

Пратеникот Љупчо Анушев ме извести дека од оправдани причини не е во можност да присуствува на седницата.

Ве молам да ги притисните копчињата за да утврдиме точен број на присутни пратеници во салата.

Ги молам службите да проверат уште еднаш, колку пратеници се присутни во салата.

На седницата присуствуваат 64 пратеници.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинството пратеници и Собранието може полноправно да одлучува.

Продолжуваме по 5-тата точка од дневниот ред - Предлог на закон за спречување на корупцијата.

Продолжуваме со претрес на Предлогот на законот за спречување на корупцијата.

Претресот по амандманот за додавање нов член 69-а, глава VIII поднесен од пратениците Воислав Стојановски и Фатмир Етеми е заклучен.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласаа 68 пратеници, за гласаа 42 пратеници, воздржани 5 пратеници и 21 против.

Констатирам дека Со усвои амандманот за додавање нов член 69-а, глава VIII, поднесен од пратениците Воислав Стојановски и Фатмир Етеми.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам кој бара збор.

За збор се јавува г-динот Иџет Мемети, министер за правда.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Благодарам потпретседателе. Јас сепак за тоа што овие неколку дена, колку се расправаше за законот за корупција, беа отворени доста прашања и јас сепак, на крајот би сакал да кажам неколку збора, за кој сметам дека е добро да ги кажам.

Морам да признаам дека додека траеше расправата за донесување на законот за спречување на корупцијата имаше навистина, голема дебата и расправа. Во голем дел, таа расправа беше многу конструктивна и во таа насока исто така беа дадени неколку амандмани во таа смисла.

За одделни решенија кои беа предложени во амандманите ве уверувам дека и ние, а и јас лично бевме во дилема дали тие решенија треба да ги внесеме, но сепак, одлучивме пред вас да го понудиме овој текст на законот, за кој навистина, тврдам дека е добар и повторувам дека навистина, текстот на законот е добар.

Почитувани пратеници ниту јас, ниту Владата на РМ пред вас тврдиме дека текстот на законот за спречување на корупцијата е совршен бидејќи таков и нема. Правниот систем во секоја држава, па и во РМ не е статичен, а со тоа и областа која ја регулираме, односно овој закон не е статичен. Секогаш постои можност за подобрување на правниот систем па и на овој закон.

На крајот, ве повикувам да го усвоиме законот, затоа што со тоа РМ за прв пат ќе има закон за спречување на корупцијата, кој закон ќе биде дел од нашиот правен систем, или еден од столбовите кој ќе помага во спречувањето на тоа тшо сите се согласивме се нарекува зло, или корупција.

Сепак, на крајот би ве повикал, законот да се изгласа.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г-динот министер Иџет Мемети.

Дали некој друг бара збор?

Има збор г-динот пратеник Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Г-дине потпретседателе, Дозволете ми во претресот по текстот на законот, кој сега го разгледуваме, да го

констатирам следново: Пратеничката група на СДСМ ќе гласа и ќе го подржи донесувањето на овој закон, дури и во формата која сега со сите амандмани кои се прифатени, односно кои не се прифатени, не ги задоволува критериумите на нашата пратеничка група. Уверени сме дека донесувањето на овој закон во овој термин, на неколку месеци пред крајот на мандатот и утврдување на рокови за спроведување на законот во од прилика шест месеци, значи дека сегашната власт апсолутно се откажа од спроведувањето на законот во својот мандат и донесува закон кој ќе препушти да го спроведе некоја друга Влада по изборите. Го имаме предвид овој хендикеп, меѓутоа, уверени сме дека оваа Влада ниту имаше волја, ниту политичка сила да се справи со корупцијата затоа што во текот на своето владеење како базичен принцип ја практикуваше, а од друга стран сега нуди закон кој нема да може ниту да го спроведе, затоа што е на крајот од својот мандат. Исто така имаме предвид дека мнозинството пратеници во Парламентот и Владата, не најдоа сили некои од амандманите кои беа предложени од нашата пратеничка група а кои по нас беа суштински за подобрување на текстот, не беа усвоени и со тоа законот не успеа да се подобри во собраниска процедура, а во текот на гласањето беа поднесени, а од Владата прифатени, или пак одбиени а прифатени од парламентарното мнозинство една друга група на амандмани кои дополнително го влошија оригиналниот текст на Владата доставен до Собранието.

Нам ни е жал што текстот на законот не успеавме да го подобри а исто така, ни е жал дека текстот на законот по пат на амандманска расправа тоа вчера и денеска се влоши од амандмани кои се поднесени од пратеници на владиното мнозинство. Ги имаме предвид овие забелешки и покрај тоа, ќе го гласаме законот, а се уверуваме дека во првата прилика при промена на парламентарното мнозинство сите забелешки кои ги имавме даден во вид на амандмани и оние амандмани кои мислевме дека не требаат, а парламентарното мнозинство ги усвои, многу бргу, по промена на власта ќе ги донесеме во вид на измени и дополнувања на законот за борба против корупцијата, во процедура која ќе биде, односно која ќе и овозможи на РМ брзо да се справи со корупцијата во иднина и на еден правен начин да се пресмета со корупцијата денеска и во минатото.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Никола Поповски.

Има збор пратеникот Ненад Ристовски.

НЕНАД РИСТОВСКИ:

Г-дине потпретседателе, дами и г-да пратеници, Во името на пратеничката група на ВМРО-Македонска, ќе го кажам нашиот став по однос на гласањето по овој закон. И покрај тоа што не беше усвоен нашиот амандман, кој што како и некои други амандмани, што беа поднесени од други пратеници во Собранието, мислам дека важноста на овој закон треба да се стави во други рамки, не само да важи во некое друго време, шест - седум месеци, туку да важи сега за оваа држава и во ова време. Покрај тоа што мислите дека тој и да се усвоеше, немаше да има проблем, а и да се усвоеше амандманот на г-динот Наќе Стојановски сепак мислиме дека ваков закон и е потребен на РМ и дека во иднина, првата влада што ќе дојде, веројатно, нема да ја направи оваа грешка, самата себе да се из земе од важноста на еден закон, која што самата таа го предлага. Како што се заврши работата, се свати дека овој предлог на Владата, беше само заради тоа што има меѓународна присила да се донесе ваков закон, но тој да не важи за истата, да не важи за корупцијата што владее во РМ, туку едноставно, само една меѓународна обврска, која во иднина, барем уште шест месеци, нема ништо да промени во законската основа за спречување на корупцијата, како најголем непријател на сите демократски процеси во Македонија.

Јас морам да кажам дека дел од амандманите што беа поднесени, со цел за подобрување на текстот, беа сугерирани од "Транспарент интернешенл", организација, која што е формирана од Европската заедница, со цел да им помогне на земјите во транзиција да се борат против корупцијата. Така што, тие беа предложени од некои пратеници тука во Собранието. Бидајќи немаше добра волја, се донесе она што се донеее.

На крајот, последниот амандман што го усвои мнозинството кажува каква е волјата на мнозинството во однос на борба против корупцијата: само борба за своите привилегии. Меѓутоа, сепак, ќе гласаме за законот, бидејќи подобро е да има некаков закон, одошто никаков и се надеваме дека првиот амандман што ќе биде на овој закон во некое идно време ќе биде во дух на нашиот амандман.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Ненад Ристовски.

Има збор г-динот пратеник Саво Климовски.

САВО КЛИМОВСКИ:

Почитуван г-дине потпретседателе, почитувани колеги пратеници, Пратеничката група на Демократски центар ќе го подржи овој закон од следнива причини: Овој закон немаше сила да го донесе Владата на г-динот Бранко Црвенковски и да го предложи и да го усвои во период кога ја имаа целокупната моќ во Парламентот. Овој закон веќе три години стои во фиоките на Министерството за правда, или Владата, како сакате Исто така, не постоеше политичка волја и сила да излезе пред нас и да го изгласаме. Овој закон предвидува шест месеци за да стартува и мислам дека тоа е добро, а ќе ви кажам и зошто: Секој закон претставува само обична буква на хартија, ако не пости политичка волја и ако не постои чесни политички сили, што сакаат тоа да го реализираат. Токму заради тоа, кога ќе им го вратиме мандатот на нашите избирачи за неколку месеци, тие ќе изберат политички сили, чесни, што тоа ќе го реализираат. Ние овде и овие политички сили, овие политички консталации неможат тоа да го реализираат. За да се плашат. Затоа, мислам дека и времето и условите се погодни народот да се определи за навистина, нови чесни политички личности, кои ќе имаат доблест и храброст, да се фатат во коштец со тоа огромно зло што го погодува секој граѓанин во РМ, а тоа е митото и корупцијата.

Одтука, ние како пратеничка група на демократскиот центар ќе дадеме подршка на овој закон.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Саво Климовски Има збор г-динот пратеник Чедомир Кралевски.

ЧЕДОМИР КРАЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседател, почитувани колеги, идејата за донесување на законот за спречување на корупцијата датира некаде од 1987 година, што значи сугестиите на Европската заедница и идејата за донесување на овој закон е уште од времето на владеењето на СДСМ. Деновиве, односно на вчерашната расправа и денеска имавме прилика да слушнеме критики упатени кон позицијата, затоа што не биле усвоени нечи амандмани од страна на СДСМ и нивните сателити. Јас само сакам да кажам во што се состои разликата помеѓу ВМРО-ДПМНЕ како носител на власта во РМ и СДСМ. Тие имаат прилика да го донесат

овој закон, а тоа не го направија. Причините ги знаат тие. Ние имавме прилика и го донесовме. Уште сакам да упатам и една сугестија на веќе промовираните победници на новите парламентарни избори. Нашиот народ има една мудра поговорка: "Прво скокни, па потоа кажи оп". Прво ние да се покажеме на изборите па тогаш ќе видиме. Не се плашиме од никакво менување на овој закон со амандманите.

На крајот, ние даваме потполна подршка на овој закон и ќе гласаме позитивно.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Чедомир Кралевски.

Има збор г-динот пратеник Илија Лазаров.

ИЛИЈА ЛАЗАРОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани претставници на Влада, колеги пратеници, Јас сакам да кажам како ќе гласам по овој предлог на закон.

Прво, го поздравувам донесувањето на овој закон и имаше доблест ова парламентарно Собрание да го доведе до крај, односно да дојде до изгласување на овој закон и се надевам дека позитивно ќе помине. И од моја страна има забелешки, тоа се мои лични забелешки, а законите се знае како се донесуваат, не под притисок, не со ароганција, туку со убедување на мнозинството, се разбира. Мнозинството во овој момент така размислува, имало доблест, уште еднаш ќе речам и верувам дека ќе го донесе овој закон.

Меѓутоа, нашите претходници во два мандата од шест години од кои четири суверено, со 61 или повеќе 70 пратеника од една политичка партија не сакале, немале доблест да донесат таков закон. Еве можеле и уште поквалитетен како што нудат квалитетни решенија, можеле уште по квалитетни да понудат и еве, дури и нека не важел за нив, нека важел од наредниот мандат на пратениците. Меѓутоа, немале доблест и такво нешто да предложат. Ако се сеќавате за јавни набавки го донесоа на истекот на нивниот мандат, растур правеа со јавните набавки во изминатиот период. Не се знаеше крајот што се прави. А сега има забелешки каде сепак има и постои законска регулатива и јас верувам дека до крај се почитува, затоа што незадоволните странки, при учеството при тие тендери имаат право на приговори и тн. Можеби најсилниот закон, најсилното нивно

законско решение, донесено во тој изминат мандат е законот г-динот Никола Поповски за пушењето, кој што еве гледаме како се применува и колку силно се спроведува.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Илија Лазаров.

Има збор г-ѓата пратеник Марковска Димова Наталија.

НАТАЛИЈА МАРКОВСКА-ДИМОВА:

Г-дине потпретседателе, почитувани пратеници. Подолго време на јавувањето за донесувањето на законот за корупција, а немањето сила за донесувањето на таков закон, отвори огромен простор за основани, неосновани, аргументирани и неаргументирани обвинувања, што значеше обвинување за корупција, или корумпирани лица, меѓутоа, немање можност за нивно функционирање.

НАТАЛИЈА МАРКОВИЌ-ДИМОВА: (Продолжение)

Се разбира дека целта на сите обвинувања е да се санкционира таквото однесување се со цел да се престане со такво несоодветно и неадекватно однесување кое е недоветно и недолично спрема граѓаните на Република Македонија. Оттука, неминовно произлегува потребата за донесување на закон за корупција. Имено, тоа значи и чекор понапред до приближувањето кон Европа, а нашата интенција е токму тоа, влегување во Европа на голема, или мала врата како сакате. Слушнавме овие денови различни изјави за тоа влегување во Европа. Но, сеедно, донесувањето на законот за корупција е неминовен. Сите обвинувања кои ги слушавме долги години наназад и во текот на нашиот мандат треба да ни се предизвик повеќе да го донесеме овој закон, а со тоа предизвик дотолку повеќе да имаме политичка сила за донесувањето и имплементацијата, спроведување и реализација, санкционирање на корумпираноста и корумпираните граѓани, носители на јавни функции и други во Република Македонија.

И на крајот сакам да кажам дека во име на пратеничката група на Нова демократија, сакам да ви соопштам дека ќе го поддржиме законот за корупција, ќе гласаме за него и ќе се заложиме ако сме во можност за негова имплементација и реализација.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Има збор господинот пратеник Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Прво, сакам да соопштам дека СДСМ има партии со кои соработува, а нема свои сателити. Тој што тоа го кажа е координаторот на ВМРО-ДПМНЕ, неznam каков однос има тој со своите коалициони партнери, меѓутоа ние немаме такви односи.

Второ, сакам да кажам дека ако на било кој начин постои ароганција во оваа собраниска сала веќе 3,5 - 4 години, тоа е ароганцијата на парламентарното мнозинство кое мисли дека е семожно. Јас го уверувам парламентарното мнозинство дека не е семожно и дека часовникот чука, дека се одбројуваат како што кажува господинот Илија Лазаров и Чедомир Краљевски, ако не деновите и месеците, се одбројуваат господа и годините. Имало во оваа држава и партии кои владееле 45 години, не ни сонувале еден ден. Има партија сега која владее 3,5 години со достојна ароганција и мисли дека е незаменлива. Знате што, овој народ може да издржи уште 4 години освен тие 3,5 години и тоа не е никаков проблем. Може да се направат изборите фалсификувани, може да се употребува полицијата за да се задржи на власт, може МТВ да дава вести кои почнуваат од 20,00 часот до 20,35 часот со премиерот Георгиевски. Јас дома имам за среќа сателитска програма, од прилика од 19,30 до 20,00 часот траеа со Туѓман и од прилика од 19,30 до 20,05 часот со Милошевиќ. Сега очекувам вестите на МТВ да го пробијат овој 35 минутен рекорд па утре 36-тата минута исто да биде од премиерот Георгиевски и на тој начин да презентираат своевидна ароганција. Мене тоа не ми смета. Само ве уверувам во едно, што сакате да правите водејќи ја вака државата еден ден ќе удрите во сид. Тогаш сегашната ароганција нема многу да помогне, тогаш сегашната ароганција нема многу да помогне и тогаш ве уверувам ние немаме што да се плашиме. Ви понудивме три амандмани, вие самите, не ние, вие самите да донесете закон кој ќе важи од 1991 година, вие самите да формирате државна комисија за борба против корупцијата и таа ваша државна комисија за борба против корупцијата сама да почне да ја испитува корупцијата од 1991 година, сами да можете 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997 и 1998 да ги испитате. Вие тоа го одбивте. Вие го одбивте и тоа да се испитате самите себеси, иако сме свесни дека тоа не може да се случи во оваа

држава ВМРО-ДПМНЕ и ДПА да се испитаат самите себеси. Сега господа останува другата алтернатива, а тоа е дека ако самите не сакавте, некој друг тоа некогаш ќе мора да го направи. Нема да може никој да избега од одговорноста во оваа држава, дека можел со корупција да владее, дека можел со корупција да прави кривични дела, дека можел корупциски пратеници на овој парламент да ги озвучува и да ги пушта на политички состаноци свесно озвучени за да дознаат што прави политичката опозиција и со тоа исто така да ги корумпира, а тој пратеник па не го ни крие тоа. Само пред една година на оваа говорница овде излезе и кажа дека озвучен од полицијата во договор со Владата на Георгиевски влегол на политички состанок на опозицијата, а дека комбето надвор го прислушувало разговорот и тој знаел дека заради тоа ќе ја сруши политичката ориентација на опозицијата и тоа исто така се коруптивни методи кон пратеници. Тоа се разбира може да трае 4 години, тоа може да трае и осум години, тоа може да трае и 12 години, меѓутоа може да трае два месеци, може да трае уште два дена. Со таквата одговорност секој од нас еднаш ќе се соочи.

Сега овде слушаме дека некој избегнувал, некој не избегнувал, позицијата е јасна, ние понудивме вие да ги испитате сите корупциски зделки од 1991 година до денес. Вие и ги испитувавте. Колку што знам два - тројца министри осомничивте дека имало нешто, обвинителот ги врати тие, па сега тие министри се повторно во вашата влада по принципот, ако нешто имало, приберете си го сами, затоа што сте на иста линија. Ние не очекуваме вие да ја истерате борбата со корупцијата. Вие можете овде огромни зборови да кажувате за законот за пушење, за законите за заштита на лилјаците во Европа, меѓутоа нема да избегаме од суштинскиот проблем, дека овој пратенички состав не го донесе законот за корупција, дека оваа влада не според мене, не според мојата пратеничка група, туку според сите меѓународни организации кои пишуваат свои извештаи, а јас ќе кажам неколку: Европската унија, Советот на Европа, Меѓународната кризна група, извештаи на Стеј Де Партментот и извештаи на многу други држави е една од најкорумпираните, а во последно време и најкорумпираната во Европа, а во Европа за да бидете најкорумпирана влада имате сериозна

конкуренција во 7 - 8 држави и ако успеете нив да ги победите како што македонската влада на господинот Георгиевски успеа да ги победи овие држави во натпреварот со корупцијата, вас не ви останува ништо друго освен еден ден да се соочите со проблемот кој што сте го создале. Се разбира дека јас ги прифаќам критиките врз СДСМ, дека во вакви услови и Н8 останува друго освен да се критикува СДСМ. Меѓутоа, имајте предвид, работите се многу сериозни. Во Македонија според разни податоци од меѓународни институции, од домашни институции и од наши сопствени анализи се одлеваат повеќе од 10 - 15% од бруто домашниот производ во корупциски зделки. А нашите господа од Владата не успеваат годишно ниту 1,5% да го зголемат бруто домашниот производ. На пример оваа година ќе завршине со минус 4%. Јас би бил среќен Македонија да има Влада која го намалува бруто домашниот производ за 4%, ама оние другите 96% да ги користи како што треба. Меѓутоа, со оваа Влада во Македонија 4% ни паѓа бруто домашниот производ и уште 14% ни се краде по пат на корупција бруто домашниот производ. И со таа Влада, со такво осиромашување на народот уште слушаме во овој Парламент сега дека владава толку добротел, дека Парламентот избрал толку добра влада, дека таа влада треба да продолжи, дека смогнала сили нешто да направи. Па, господа, не постои една дозвола од вашите министерства што излегува без да се плати два пати, еднаш за да ве стават на листата и еднаш пред тоа министерот што е надлежен за тоа.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Господине Никола Поповски, поминаа шест минути. **НИКОЛА ПОПОВСКИ:**

Јас не се јавив за реплика, се јавив за збор. Да ве прашам јас дали имам право да се јавам за збор.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Општата расправа ние ја затворивме.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Јас расправам по текстот.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Сега произнесете се само како ќе гласате.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Сакам да ве известам за следново, во овој момент тече расправа по Предлог законот по текстот кој е амандмански изменет. По таа расправа нема ограничување на времето од пет

минути. Јас не се јавив да образложам како ќе гласам. Тоа после затворање на оваа расправа го имам повторно како право.

Второ, јас се јавив по втор пат за збор што е секако деловничко право на секој пратеник. Јас не барав реплика на никого. Ве молам да ми овозможите согласно Деловникот да продолжам со збор.

Во оваа влада не поминува ниту едно решение изјавено во Службен весник за некакви економски бенефиции кое тој што го добива прво не треба да го плати за да се стави на списокот да ја добие дозволата. И втор пат да го плати уште еднаш кога соодветниот министер, или премиерот на РМ ќе треба да го потпише зошто поминало на Влада и да се објави во Службен весник. Во оваа држава стопанските субјекти кои не припаѓаат на владеачката партија инвестираат во дозволените однапред двогодишна заработка со цел да ја добијат дозволата за работа, а тоа е корупција господа пратеници. Во оваа држава ако сте блиски до партиите на власт, особено до двете поголеми партии на власт, вие можете да добивате дозволи на тој начин што ќе го зголемувате својот приватен имот, а дел ќе враќате во партискиот имот на двете партии. Тоа господа во оваа држава, како и во сите други држави се вика корупција. И ние имаме задача да се бориме против корупцијата. Меѓутоа, во овој Парламент № само што се нема обид да се прави тоа, туку и тоа што господинот Иџет Мемети го понудил како елементарно ниво да се бориме против корупцијата по пат на амандмани се менува толку брутално, толку испрано од секаква одговорност што ние во овој момент сега замислете, имаме закон против корупцијата, а во исто време немаме одредби со кои спречуваме во исто време да бидете пратеник на владеачка партија, да бидете претседател на управен одбор на јавно претпријатие и да имате приватен бизнис. Немаме законска одредба да ве спречиме во тоа, затоа што со амандмани се промени само пред половина час таквата одредба. И сега слушаме тука, извинете на зборот - прилики, дека некој ќе се борел против корупцијата откако ќе му заврши мандатот. Откако ќе заврши мандат не можете да се борите против корупцијата, затоа што корупцијата е дело што го прави државата. Корупција не постои во приватните односи помеѓу приватни претпријатија. Ова е борба на корупцијата

да го заштедиме јавниот денар на Република Македонија. Ако вие вакви одредби внесувате во законот, вие буквално не само што не можете да се борите против корупцијата, туку стварате услови да продолжи корупцијата и после мртви ладни сите ја обвинуваат опозицијата која чесно понуди самата да биде преиспитана од вас во текот на изминатите шест години владеење, вклучувајќи ги и вашите четири години владеење и тоа се одби. И од тие прилики сакам да кажам сосема свесно дека немам впечаток дека овој закон сега се носи за да се спречи корупцијата во Република Македонија. Имам впечаток дека овој закон се носи за да се замачкаат очите, меѓутоа имам впечаток дека и тие очи веќе не можат да се замачкаат. Во Република Македонија секој поединечен граѓанин кој било како доаѓа во допир со државните органи за било што е изложен на свирепа корупција од последниот шалтер до потписот на премиерот вредат пари. Ако вие плаќате даноци и после од тие даноци добивате услуги кои треба уште еднаш да ги платите. Зошто ги собира оваа држава даноците? Ако оваа држава има национални богатства кои Владата ги распродава во безценост, а во исто време во своите џебови ги става парите што треба да се влеат во фондовите, тогаш исто вие имате корупција. Ако имате државни функционери, Влада, парламент, други независни органи кои постојано варираат во просторот помеѓу јавни претпријатија, приватни претпријатија и државни функции и на сите три позиции имаат со закон устоличени позиции, тогаш е најнормално дека вие се бавите со корупција во такви случаи. Ако вие имате блиски членови на семејствата кои постојано покажуваат огромни конта на своите сметки, тогаш е совршено јасно дека сопругот, или сопругата е причината за контата на брачниот другар. Меѓутоа, и амандманите за тоа се отфрлија овде. Така што немам впечаток дека сакаме да бориме со корупцијата. Имам впечаток дека сакаме да му кажеме на некој дека ние ќе се бориме откако ќе ни заврши мандатот и тоа ако истата коалиција го добие и понатамошниот мандат со овој закон нема да успее да се бори против тоа, затоа што сето што беше малку од малку насочено во насока на борба против корупцијата, се испра од законот. И тогаш не помагаат ниту сугестиите на Европската унија, ниту сугестиите на транспарент интернејшнл во врска со борбата со

корупцијата. Тогаш ќе се доведете во ситуација дека во Македонија ќе имате корумпирана држава, корумпирана економија, корумпирани услуги, дека такви ќе ви бидат и здравството и образованието и стопанските дејности и сите дозволи од страна на државата и вие ќе тапкате во место се додека некој сериозно не ви соопшти дека вие веќе сте го изгубиле компасот, географскиот компас во Европа и политичкиот компас дома во нашата држава.

Јас да ви кажам многу сум како човек и пратеник задоволен што во последно време во врска со корупцијата тој проблем се отвори и на место кое до пред два месеца беше апсолутно невозможно да се отвори.

Корупцијата се отвори и во еден блок на партии кои до сега меѓу себе не го отвораа проблемот со криминализацијата и корупцијата. Тоа само укажува дека не свеста кај еден дел од македонските граѓани, туку свеста кај сите македонски граѓани без разлика на етничката припадност веќе стигна до таму дека нема разлики по тоа прашање, нема разлика дали сте вие македонец, или албанец, или ром, ако вашиот политички претставник свирепо ве корумпира, ако имате роми кои можат да градат хали без дозволи и роми кои можат да имаат било каква градба со дозвола која мора уште и да ја плати дополнително од услугите кои ги плаќа со даноци. Исто е кај албанците, исто е кај македонците. Кај сите се ствара еден блок кон корупцијата. И ако за тоа се нема во парламентот сега слух, дека тој блок станува малку повеќе од политички, дека малку повеќе од етнички, дека ја загрозува државата дека овој народ не може да опстане со таква корупција во иднина. Во Македонија или барем во оној круг во кој јас комуницирам и на кој му верувам владее впечаток дека ако нешто не се промени со корупцијата во Македонија оваа држава во идните 4 години ќе се доведе во ситуација да самата од внатре се разградува. Државните институции постојат за да ја интегрираат државата, ако се тие најкорумпираните, тие упорно ја дезинтегрираат државата и апсолутно не ми е прифатливо никакво мислење дека со овој закон со ваква свест на владеечката партија па макар и да ги добијат изборите, се разбира дека е можно и да ги добијат изборите со оваа борба за корупцијата ваква каква што е зацртана сега нешто ќе се направи. На крајот сите ќе бидеме повлечени во дупката заради

неколку проблеми во државата. И од тие причини сакам да соопштам дека до моите уши малку допираат ваквите изјави дека некој нешто сакал да направи, дека некој друг не сакал да направи, дека еве сега ќе правиме во иднина, дека неznam што. До моите уши треба да допре аргумент дека во оваа држава ќе се справиме со корупцијата. Во сите држави во светот вообичаено е кога цвета корупцијата на власт да дојде премиер, министер за финансии, министер за внатрешни работи и уште неколку кои првата цел ќе им биде да се борат против корупцијата во општеството и во администрацијата која се вгнездила. Во нашето општество точно од овие три, четири функции во моментов што ги вршат луѓето произлегува целокупната корупција. Македонија нема шанса веќе да се бори против корупцијата. Вие имате држави како Италија која традиционално била корумпирана, имате други држави од источниот блок кои станале корумпирани после транзицијата, па доаѓаат премиери кои првата задача им е да се борат со корупцијата, па имаат половичен успех. Меѓутоа, има надеж дека можат да се изборат, доаѓаат луѓе кои сакаат да се борат против корупцијата. Кај нас, извинете, меѓутоа, впечатокот на сите граѓани на Република Македонија, или на оние кои јас ги застапувам овде е дека кај нас корупцијата не потекнува од доле нагоре, па од горе некој се бори да ја неутрализира, туку напротив потекнува од горе и се стимулира од горе. Во такви услови тешко ќе запреме. Во наши услови вие имате државни институции кои покрај тоа што се партиски врзани, почнуваат многу сериозно да се државно врзани, роднински врзани во својата контрола. Како очекувате вие државна институција која по законот одговара за својата работа пред Владата на Република Македонија да биде успешно контролирана, ако едната ја води сопруга, а во владата седи сопруг, министер кој треба да врши контрола врз нив. Па тоа е невозможно. Невозможно е да се контролираат институциите на тој начин што брачните другари ќе бидат нареден и подреден. Во такви услови апсолутно нема борба против корупцијата.

НИКОЛА ПОПОВСКИ: (продолжение)

Господин Кралевски не мораш звучно да реагираш, за овие четири години го научивте деловникот. По деловникот имам право на расправа по текстот на

законот, толку колку што сакам и јас тоа го расправам. Не знам зошто се нервирате, и така мислев да завршам со дискусијата, но навистина немам намера да завршам дискусија под притисок на координатор на владеачка партија. Ќе завршам тогаш кога мислам дека мојата дискусија е исцрпена.

(реакција на некои пратеници на ВМРО-ДПМНЕ)

Затоа ве уверувам, господине Краљевски и г.дине Стојановски вашето насилство не ме загрижува и нема да прекинам со дискусијата верувајте. Ќе прекинам тогаш кога мислам дека завршивме.

Другите примери на контролни корупциски релации на државата покрај сопруг и сопруга можат да бидат и татко и син. Таткото и синот да се во ситуација едниот да го контролира другиот во институциите на државата. Невозможно е тоа да го контролирате. Затоа, и покрај тоа што овој закон нудеше одредени можности и нуди и покрај нашата недоверба дека овој закон ќе може со ваква вага да резултира во успешен закон ние ќе го гласаме законот уверени дека друга влада, па макар и од истата политичка провиниенција која нормално ќе се бори да победи, меѓутоа, со многу поинаква филозофија на владеење и со малку изменети одредби во законот ќе даде можност корупцијата во Македонија да почне да се сузбива. Јас ве уверувам дека ако видиме дека оној кој е на прво место во државната управа се бори против корупцијата ќе веруваме дека можеме да се справиме со неа. Меѓутоа, ако видиме дека на тоа место седат луѓе кои се спремни преку ноќ да ги менуваат концесионерите во Македонија, преку ноќ да продаваат јавни претпријатија, преку ноќ да ги мануваат катастарските изводи на сопственост на диви, преку ноќ да стекнуваат десетици претпријатија по пат на корупциска приватизација, преку ноќ нивни сопрузи сопруги и итн., да се збогатат нема да верува во тоа. Од тие причини настапи вака како што настапувам, со многу мала доверба дека и со ваков закон актуелната власт може да се справи со корупцијата.

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Има збор пратеникот Билал Љутфиу.

БИЛАЛ ЉУТФИИ:

Почитуван потпретседателе, колеги пратеници. Овој закон овозможува тие што ќе дојдат после овој мандат во ова Собрание и Влада утре да имаат доволно простор за утврдување на сите постапки кои

ќе дадат соодветен резултат околу фактот дали имало корупција и во кој обем и доколку таквото нешто постоело да се пренасочат мерките за спречување на оваа девијантна и штетна појава за општеството воопшто. токму затоа и ќе имаме како пратеничка група позитивен став во однос на донесувањето на законот против корупцијата.

Ова е ставот на пратеничката група на ДПА и мислам дека нема потреба за долги дискусии, Законот е пред нас и треба да се гласа.

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Има збор пратеникот Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Колеги пратеници да се надмудруваме дали е завршена расправата и амандмански или не не сакам да говорам, меѓутоа, дојдовме во една позиција по одделни колеги иако свесни дека ја злоупотребуваат говорницата се повикуваат на политички памфлет дека нешто постигнале.

Господа, мора да се знае едно. Законот за корупција има пред закон а тоа е постоење на кривично дело давање и примање на поткуп. Ако нешто се чини по служба или од службено лице потпаѓа под таа одговорност. Со овој закон на некој му текнало да го руши Уставот и да дава предлог да важи закон со десет години наназад. Уставот е јасен. Може да се даде ретроактивно дејство на закон само ако е во полза на граѓани. Инаку, тоа уставно е забрането. Сега на некој ако политички е зелен па сака да узрее со некаков си закон тоа е негов проблем, меѓутоа, не може да се повикува ете предложивме таков закон, па ни се одби. Господа, ќе говорам само по однос на послендиот член за примена на овој закон.

Ако се сеќавате, мислам дека беше 7 февруари, овој закон требаше да се изгласа. Токму под дејствие на опозицијата се одложи собранието и до ден денес поминаа повеќе од два месеци како овој закон не може да дојде во процедура односно да се изгласа. Ако се изгласаше на 7 февруари ние на 7 август имавме примена. Свесни, и несакаа да дојде до примена сметаа дека овој закон ќе стапи на снага после изборите кои тие ги сонуваа на 6 мај, на 22 мај, на 2 јуни, на 20 јуни, на 30 јуни, да не биде после 1 јули, секој ден си правеа бајрам на паметот околу датата на изборите. Сега, своја вина сакаат да ја префрлаат на друг заради настапување на

снага на законот. Барем, момент на искреност, момент на чесност, мора кај човекот ако не друго во потсвеста да стои овде потсвеста не е чесна, а штом е несовесна потсвеста нека се праша дали ќе може да биде човек. Во тој момент кога ќе свати дека не е човек навистина не ни требаат избори. За него важат, тој не може да биде биран, не може да учествува на избори. Сега од еднаш да се јавува ние ќе дојдеме на власт - повелете господа дојдете на власт, ама не можете да го тргнете кривичното дело давање и примање на поткуп. Антикорупцијата е само постапка на начин на извршување на кривично дело давање и примање на поткуп. Сега, вие со процедура сакате да избегнете одговорност? Не. За сторување на ова кривично дело е 20 години. И да знаете дека кривичното дело давање и примање поткуп не може да ви застари. Вие бегате од една работа. Сакате да кажете дека немало досега давање и примање на поткуп? Кога беа од ЕЗ ни говореа дека вие сте без искуство, ние дојдовме да ви дадеме искуство за борба против корупцијата.

Господа, ако некој имал искуство во корупцијата како ние сега на мајсторот ќе му бидеме поголеми мајстори. Ќе имаме услови да ни се каже како тоа ќе биде да ни дадат совет како да се бориме против корупцијата, а ние овде не сме ја имале благодарение на СДСМ. Да не беше СДСМ државата ќе пропаднеше. Да не беше неговиот сателит ПДП државата ќе пропаднеше. И се говори дека немало сателити, дека имало сателити. Господа, ќе се обратам сега на г-динот Поповски директно, дали г-дин Поповски со законот за антикорупција сакате да не постојат луѓе. Алудирајте на мене лично дека сум овде како пратеник, мојот син врши некаква функција, па може ли тоа да биде. Законот за антикорупција не предвидува убиство и непостоење на луѓе. Предвидува чесност. Вие за чесноста малку говоревте луѓе. И во тоа е проблемот. Инаку, ако сме живи и здрави тоа е убава работа, а не да не нема. Светете еднаш дека законите се донесуваат да се применуваат. Вие избегнавте примена на овој закон, а не негово донесување. Имавте осум години да го донесете не го донесовте, сега успеавте четири месеци да не гласате, да не учествувате во работа по оваа точка само да ја одложите неговата примена. Успеавме благодарение на вас тоа да го направиме, меѓутоа, и да стапи овој закон на снага неговата примена ќе биде и за овој период, затоа што постои кривично дело давање и примање на поткуп. Кој го

направи државниот апарат ваков? Кажете вие, јас не сакам. Не може, сто пати ќе го повторам во црква се влегува после клисар, а не после поп. Вие ги оставивте вашите клисари таму и они да ја водат целата работа, а сега му наоѓате мана на попот зошто ги гони клисарите. Па клисарите станале корумпирани, мито примале, чинеле, створиле еден систем и што да им правиме.

Г-дине Поповски навистина имавте една можност, веројатно, сега не сум сигурен, ама примивте стан како пратеник па си го откупивте после, неznam што ќе биде.

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Има збор пратеникот Чедомир Краљевски.

ЧЕДОМИР КРАЉЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, јас сакам да се извинам на сите овде ако мојата реакција ја сватија како нервозна. Таа потекна од тоа што сведоци сме дека општата расправа заврши, амандманската расправа заврши, а колегата Никола Поповски продолжи да дискутира по завршувањето на амандманската расправа, кога сите знаеме дека после тоа следува чинот на гласање. Да дадете едно појаснување вие, можеби и јас погрешив.

Второ, сакам да се осврнам на понудата на СДСМ што ни даде можност со нивна амандманска интервенција за понудениот предлог закон ВМРО-ДПМНЕ односно Владата на владеачката структура да ја формира државната комисија за борба против корупцијата. Оваа понуда навистина е великодушна, меѓутоа носи предзнаци. Предзнаците се лицемерни и лажни. Зошто е лицемерно и лажно. Затоа што, хипотетички да гледаме и да ја прифатевме ние таа понуда, да формиравме државна комисија после ќе ни се префрлаше вие формиравте државна комисија, ваши се луѓето, вие имавте влијание во составот на државната комисија, вашата државна комисија работи против, не работи за тоа што е формирана. Ние не сакаме таква можност да им дадеме за такви критики односно критизерство на СДСМ и затоа Законот е понуден пред гласање во онаква форма во каква е.

Што се однесува до евентуалните промени на овој закон, па и внесување на негова ретроактивна важност најдобро би било тоа да им го понудиме да го решат единствените мандатари во РМ, а тоа се граѓаните на РМ, па преку новите избори нека дадат мандат на она политичка

структура што мислат дека заслужува да го добие таквиот мандат.

Што се однесува до забелешката дека сме арогантни, или ароганцијата владее во манирот на ВМРО-ДПМНЕ сакам да кажам дека ноторни факти се факти кои не се докажуваат, а ноторен факт е дека ароганцијата на лидерот на СДСМ е општо позната и во земјата и пошироко.

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Едно објаснување дека со амандманската расправа завршивме и сега сме во фаза на претрес по законот и има право секој да земе збор и да го каже своето мислење.

Има збор пратеникот Александар Флоровски.

АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ:

Добро е што се развија оваква дискусија, проструи една малку пожива дискусија во овој правец. Очекував дека ќе заврши но со излегувањето на г-динот Поповски се пријавија десетина пратеника што е добро за еден плуаралистички амбиент, затоа што цело време обвинуваа дека ВМРО-ДПМНЕ како владеачка гарнитура врши опструкција на демократијата прво овде, а потоа и во јавните медиуми пишани и електронски. Значи, демократија постои и треба да постои. На наша голема радост, сите присутни овде 45 годишното владеење на тогашен СКМ олицетворен денеска во ликот на СДСМ заврши. Претпоставувам дека како СДСМ ќе продолжите да работите може би и да ја освојувате власта, што е исто така добро, затоа што мора да има коректор на владеачките гарнитуре и сега и во иднина ептен да не се забразди длабоко и да не се заборава што се случило и кој е правецот кој треба да го трасираме. Тоа се однесува и на нас но и на вас господо од СДСМ. Значи, добро е да се одвиваат вакви дискусии. Мене тоа ме радува и се надевам дека после мене ќе се вклучат уште повеќе пратеници и дискусијата можеби и утре да потрае се во духот на повеќепартискиот амбиент.

Што е поентата на моето излегување? Да кажам тоа што сметам дека треба да го кажам, а попатно можеби и ќе одговорам на некои обвинувања и едноставно да се направат паралели барем на ова 12 годишно плуаралистичко живеење на РМ.

Нормално е да се одбројуваат деновите затоа што се е релативно според теоријата на Ајнштајн, и човечкиот живот, а и владеењето од четири години. И тоа, не е

ништо страшно некој да не се согласува дека деновите на владеачката гарнитура олицетворена во ликот на ВМРО-ДПМНЕ, што сакаше да каже г-динот Поповски не ми е јасно. Сите ние сме свесни дека времетраењето на нашиот мандат е четири години. Ништо страшно не е тоа. Дали утре ние ќе играме или нема да играме најмалку е битно, барем од мој аспект. Така да заплашувањето дека нашите денови се одброени и оној втор момент кој не го кажа, дека откако ќе заврши нашиот мандат многу лошо ќе поминете, претпоставувам дека тоа беше поентата во духот на заплашувањата на г-динот Црвенковски во разноразни кулуари дека кога ќе дојде на власт тешко на ВМРО-овците кои се огрешиле и не се огрешиле према законот, веќе ни станува јасно што беше поентата на вториот дел кој не го кажа г-динот Поповски. Значи, пратеници на ВМРО-ДПМНЕ и останати кои се дел од позицијата држете се кога ќе дојде СДСМ на власт. Можеби без причина ќе ве апсат, ќе ве шиканираат. Впрочем, тоа и во својата пракса од шестгодишното владеење го докажаа, а преку сопствениот личен пример можат и многу други работи да кажат и да докажат како работеше СДСМ, но, не ни е репер нивно шестгодишно владеење. Репер ќе ни биде Европската демократија, не она што е наличје, она што можеме да го видиме.

Ќе спомнам една афера пред десетина години на бившиот секретар на НАТО Били Клас од 250 милиони германки марки. Не прифаќам некој да ме обвинува а не си ги средил работите во сопствената држава. Па, ако некаде се случувало корупција и криминал и сеуште се случува факт е дека тоа се старите Европски држави кои под плашток на борбата против корупцијата божемски прават нешто. Ние мора отворено да проговориме. Да не говорам за односите во Старт што таму вистински се случува. Но, ние тоа не треба да го пресликаме и затоа носиме еден ваков закон кој прашање е дали ќе заживее или нема да заживее, или од нас, или г-да од вас, затоа што трета политичка партија ќе нема.

АЛЕКСАНДАР
(Продолжение)

ФЛОРОВСКИ:

Зашто, ние ќе бидеме тие, кои во практика треба да го вгнездиме во Република Македонија и сето она што има подлога и држи вода како корупција во Република Македонија, да се извадат на виделина на правдата. Значи, да има и судски епилог. За жал, ние како владеачка гарнитура потфрливме во таа насока и

покрај формирање на низа на анкетни комисији, каде што и јас членував, па и докажани работи кои не знам дали стигнаа до судовите и до јавните обвинители, едноставно немаа завршеток и покрај тоа што докажавме низа на деанија. Докажавме дека постојат основани сомневања дека во периодот на владеењето на СДСМ правени се криминални деанија од МВР, одбрана и уште многу други министерства. Она што беше преглед на разгледување на комисијата. Така ли е господине Чедо Петров? Вие како претседател на таа комисија, вие ги водевте работите, а ние како членови, исто така, активно учествувавме. За жал, ни една кривична пријава не се појави против носители на јавни функции, а не знам од кои причини. Дали од причина што во 1996 година избравте 600 судии кои беа блиску до вашите редови. Дали тие беа причините или ние испаднавме "зелени" како комисија, па некои успеаја да не извежбаат. И тоа се случува во животот и ништо страшно не е, ќе дојдат и поумни и попометни, кои можеби ќе ја довршат нашата започната работа.

Ароганцијата на ВМРО-ДПМНЕ, на владеачката гарнитура можеби постои, но исто така, не смее да се заборава дека беше ваша одлика, господо од

СДСМ, прво од појавата на г. Црвенковски како фигура, како манири на однесување, како манири на владеење. И, уште една работа дека човечкиот живот за вас ништо не претставуваше. Е, некој ќе ми говори дека Црвенковски утре треба повторно да биде премиер. Па, 6 години го видовме. Да се понуди некој нов лек, можеби во ликот на г. Поповски, би размислил. Во ликот на г. Тито Петковски, исто така би размислил. Ова го говорам најсериозно. Но, во ликот на г. Бранко Црвенковски немам дилема дека почна пропаѓањето и на државата, а и на СДСМ како политичка гарнитура. Неговата појава ви носи поголема штета, отколку корист, господа. Имате многу поумни луѓе во СДС од него. Но, очигледно е дека во многу политички партии постојат авторитарни режими, вклучително и во СДСМ. Уште еднаш ќе кажам, исто така, јас го поздравувам законот за антикорупција и се надевам брзо ќе заживее и нема да им префрлам зошто не го донеле во времето на нивното владеење, затоа што Бранко не сакал да го донесе. Затоа што, можеби имало

пратеници кои се залагале за подеднаква состојба и во рамките на државата и во рамките на нивната партија. Претпоставувам, ама не се донесе. Затоа, го донесе ВМРО-ДПМНЕ и никогаш не е доцна, нели? Вашите обвинувања не држат, затоа што ние направивме напори да го донесеме ваков или онаков, вие како ќе го крстите. А, во некои од амандманите го понудивте и г. Трајковски да понуди два нови члена во таа Државна комисија, но како потписник не го гледам г. Тито Петковски. Нели тоа значи приближување на г. Трајковски до вас или обратно. А, јас еднаш веќе го понудив.

Мислам дека изборите ќе ги покажат и вистинските рејтинзи на двете политички партии. Тие се две, а третиот пат претпоставувам дека долги години нема да заживее, се чека да се роди лидерот. Тогаш, ќе се види кој каде се наоѓа. Или ние ќе поминеме од таа страна, па вие ќе дојдете овде, или ние ќе останеме. Но, пак нема да се лутиме и да создаваме зла крв. Во мене не постои зла крв. Ние сме само политички неистомисленици. Не можам да ве мразам како македонци, а од вашите редови, за жал, се случувало искричење, не само искричење, омраза спрема нас. Многу лоша работа, господа.

Оваа влада, велите, е корумпирана. Да речеме дека постојат такви работи. Еве, хипотетички пишуваат, Европа обвинува, иако на Европа многу работи и се сервираат точно од вашите емисари од Европа, господа. Кој се ви оди надвор, не знам, Бучковски, Бранко, Илинка, не знам кој ви оди и кој ви ја води таа надворешна политичка турнеја, но знам дека со дрва и камења фрлате према владеачката гарнитура, заборавајќи дека тие истите треба овде да живеат, да опстанат. А, што мислите дека како СДСМ и ваши приврзаници ако нас не нема, ќе опстојувате? Ние сме обединети јаки, неразединети. Мојата поента е многу јасна, само некој треба да ја свати и пораката.

Исто така, интересно беше да го слушнам г. Поповски како цело време обвинува некакви дозволи по 2 или 3 пати се плаќале. Сакам лично да слушнам и да ни каже на кого се однесуваат овие обвинувања и кои се тие министри, дајде ги со име и со презиме. Дали е тоа Новковски преку тендерите за школи, дали е тоа Груевски преку некои други далавери, дали е вмешан премиерот, министерот за одбрана, министерот за

внатрешни работи купувал пиштоли од Хрватска, што апсолутно нема врска. Тоа е пласирана ваша информација, што апсолутно нема врска со вистината. Но, имате медиуми, Утрински весник, А-1 и други сега да не ги бројат, така што успешно пласирате она што сте го наумиле.

Сакам да ги слушнам имињата на министрите од ВМРО-ДПМНЕ кои се обвинети дека се влезени во криминал до гуша. Престанете да разговарате, дека се слуша, дека се зборува и не знам уште што, кажете кои се тие луѓе, не според написите, според аргументирани работи. Дали Бошковски профитирал од купувањето на оружјето. Ако профитирал, станете и кажете, за да можеме ние овде полноважно да разговараме. Јас како Флоровски не сакам никој да ме вози, да живеам во илузија. Сакам пред себе да имам чист пат. Не сакам да бидам ничија марионета и ничија маша.

Господа, да ги слушнеме имињата и презимињата, тоа е ваша морална обврска овде ако веќе обвинувате. Не е суд, но е јавна сцена, кажете кои се министрите.

Да не знаев што се случува од 1992 до 1998 година, ќе имав чувство дека сето ова што го пласирате е буквално баш така. И г. Поповски да не беше последниве 10 или 12 години во државава, исто така, ќе му верував дека не знаел што се случува. Притоа, а и следејќи го оној втор Парламент колку што успеав да го следам, владеевте со 61 пратеник, вкупно имавте 80 и кусур луѓе, што значи буквално харавте низ државата, што сакавте правевте. Сега, имаме опозиција, што е добро. Зошто не проговори г. Поповски што се случи во периодот на ТАТ, на Лавци, на Југо реклам, пазар на пари од Велес на чело со Илинденко Стробјанов, па не знам колку пари ги снемало од Македонските пошти во тој период. Се говореше. Исто така, доблесно е да се признае што се случувало можеби против негова волја, лично него ниту го обвинувам, ниту имам намера да го обвинувам, туку говорам за еден минат период кој се случувал. Има право секој да критикува и нека погледне во сопствениот двор. Но, повторно ќе кажам, тоа не треба да ни биде репер и за нашите грешки, доколку постојат. Постои Кривичен законик кој не е застарен. Доколку некој се огрешил во криминал утре во ваша позиција, воопшто не сум наивен дека нема да го гоните и треба да го гоните. Значи, не мора да постои и закон за

антикорупција ако Кривичниот законик функционира како што треба.

Застанав кај пазарот за пари, па ќе продолжам со специјалните гранични премини кај Куманово за шверц со нафта. Тогаш, се говореше дека 3 милијарди марки се направени обрт. Каде сите тие завршија, господ знае, а претпоставувам дека никој крајот не може да му го најде.

Уште една интересна работа, продажбата на УСЈЕ во недела, неработен ден. Исто така, тоа е интересна работа, која не сакам да ја коментирам. Па аферата МИТ Комерц 94, потоа потрошени 10 милиони марки во Министерството за одбрана за време на вашиот министер Бучковски без објавување на јавен тендер во последниот месец. Тоа ме потсетува на онаа српската изрека "држете лопова", а лоповот го обвинува оној што бега и украде 5 банки, а овој ги наполнил џебовите и вика "држете лопова".

Уште една работа која е многу битна и која овде многу малку луѓе ја спомнаа, а за која сите ние треба да размислиме. Каде се, господа, корените на организираниот криминал. За таа работа сите ние треба да бидеме загрижени, затоа што од таму произлегоа сите овие работи. Затоа што, мора да постои Светото тројство или криминално тројство, за да може сето ова да функционира. Кога почна? Дали почна во времето на октоподот, кога јавно излезе Бранко овде, господинот Црвенковски и рече ќе се фати во костец со октоподот. Очигледно, октоподот можел само да го фати, капетан немал. Во тоа време немавте подморници, а со обични охридски кајчиња тоа не може да се направи, дали таму треба да се бараат корените на организираниот криминал или можеби треба да се бараат и во претходниот период на едноумието. Не сум доволно умен, но претпоставувам дека корените се многу длабоки и ќе биде многу тешко да се искоренат.

Можеби треба да се воведат една нова филозофија во владеенето, можеби не по теркот на Европа, зашто Европа "исто така" е максимално корумпирана и нивните забелешки лично да ви кажам не стигнуваат токму длабоко во моето уво, читајќи и знаејќи ги работите кои што се случуваат кај нив и сеуште се случуваат, освен она декларативно или она што ни се случува како мали деца да не подучуваат, знаејќи дека немаме многу и простор да се размрдаме и дека мораме да ги слушаме.

Не дека се многу поумни и дека се многу чесни, едноставно се поголеми и подобро организирани од нас. Претпоставувам дека кај нив постои национално единство. За жал, кај нас тоа не постои, но треба да го создадеме. Без разлика на овие препукувања овде, ова е добро за демократскиот дух, ова е размена на мислења, на идеи, на видувања, на тези, на анти тези. Добро е вака понекогаш и да се скараме, но да биде во интерес на државата. Претпоставувам дека не баш многу луѓе, таков впечаток имам, баш и работат во интерес на државата. Говорам и за во минатото, а можеби и сега. Времето тоа ќе го каже. Но, генерално, ако се земе дека оваа Влада направи низа на реформи, кои вие не ги направивте господа, говори една работа, дека оваа Влада имала храброст, имала доблест, знаење, умеење, да направи низа реформски потези во многу области. Овде ги набројувавме, лошо е да ги повторувам, оваа Влада се фати во костец, но за жал и ова е дел од тие реформски потези, според мене, овој закон за антикорупција. Добро е што едногласно ќе го донесеме. Добро е за македонската држава и за македонскиот човек да не гледаат како криминалци, како арамии, како анкесеции, кои ја користат нивната пот, доколку некој се огреши, ќе се стави пред лицето на правдата, без разлика како се вика. Можеби ќе успееме, можеби не ние, идните генерации да ја вратат довербата во македонските политичари. Значи, една нова филозофија на владеење. Но, тоа значи господа, економски јака македонска држава. Зашто, мора да признаеме дека министер со коефициент 4 и пратеник со коефициент 3,5, што во превод значи 20 или 25 илјади денари, колку што зема можеби некоја дактилографка во некоја појака приватна фирма или државна, нема да успее. Значи, утре ако господинот Тито Петковски биде премиер, не можете вие да го држите со 1000 марки плати. Ќе мора да го платите со 5000 марки или во европска валута 2,5 до 3 илјади евра ако сакате да ви работи и нормално е да е така. Или, било кој од нашата партија.

Господа, се стремите да дојдете на новите позиции, тоа се старите позиции. Треба да понудите нов човек со нова филозофија, со нови видувања, чесен човек кој не е валкан, нов човек. Вие нудите решенија, стари решенија нудите. Понудете ново решение. Како сакате да се

има доверба во човек кој 6 години владеел и не баш така складно со оваа македонска држава. За жал и ве спушил на гранки на кои што никогаш не сте биле. Не беше ова моја сугестија некого да фаворизирам од СДСМ, ниту можам тоа да го направам. Едноставно, како човек размислував. Можеби истото некој од СДСМ ќе се обрати према ВМРО-ДПМНЕ, можеби ќе побара некоја слична работа.

Сакам да кажам, новата филозофија доаѓа со новите луѓе. Со стари луѓе, господа, нудите само стара филозофија, стар начин на владеење и покрај желбите кои ги имате да се вратите на власт. Но, тоа не значи дека и ќе победите. Се надевам дека трката ќе биде рамноправна, не насилна, не корумпирана, под патронат на европјаните, за кои кажав сопствено мислење, според онаа песна, О Европо, блудница Вавилонска, после поделбата на Македонија, немам некое високо мислење од многу аспекти, пред се, од трагичната македонска историја. Но, сакам да ви кажам господа, дека и во ВМРО-ДПМНЕ има чесни луѓе и тие чесни луѓе ќе излезат на терен да поразговараат со македонците, македонското гласачко тело и дека власта што сакате да ја добиете нема да биде баш толку лесна и едноставна.

Затоа, до новите избори ќе видиме, има време, максимално се подготвуваме сите. Мислам дека, господа, ќе останете на таа страна и следните четири години. Не само што мислам, туку и тврдам, по еден демократски пат, пак ќе кажам. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на пратеникот Флоровски Александар.

Има збор пратеникот Пандов Александар.

АЛЕКСАНДАР ПАНДОВ:

Благодарам г-дине потпретседателе. Имам можност за законот за антикорупција да говорам кога го разгледувавме на матичната комисија, на Комисијата за политички систем и тогаш ги кажав моите забелшки што ги имав околу овој закон. Разговаравме. Но, сега, испровоциран од дискусијата на г-динот Никола Поповски, би сакал да кажам повторно што мислам околу законот.

Имено, пред се, јас би напомним дека овој парламентарен состав има доблест да го донесе овој закон. Значи, ова парламентарно мнозинство, за

разлика од претходното, собра храброст и го носи.

Со самото негово носење ние констатираме дека во оваа држава постои корупција и сакаме да ја спречиме таа корупција. Ова е еден од обидите како тоа да се направи, со носење на овој закон за антикорупција.

Јас сум еден од луѓето кои не веруваат во тоа дека само со носење на овој закон ние ќе успееме во таа намера, дека корупцијата што постои во државата ќе биде искоренета. Ниту подемократски држави, ниту поразвиени економски држави успеале, ниту пак оваа држава ќе успее со еден единствен закон што ќе го донесе да ја искорени таа корупција.

Од друга страна сум уверен дека ќе се качиме едно скалило, ќе намалиме или ќе се обидеме барем да намалиме од таа корупција. Но, би сакал да напомам други работи што тука беа кажани. Значи, со самото тоа што го носиме сега, има констатација, повторно ќе кажам, дека и понатаму во оваа држава има корупција. Велам понатаму. Многу е тешко, знаете господо, не е тука г-динот Поповски, би сакал нему директно да му се обратам, после 90% извршена приватизација во оваа држава во еден систем и во едно општество во кое што бевме сите воспитувани дека сме сите исти, дека материјалните добра за секого ќе бидат еднакви, да се прават приватизации во кои што некој менаџерски тим од 5 луѓе ќе успее да купи и да приватизира фабрика што чини 5-10-15-20 милиони германски марки и притоа да нема никакво испитување од каде е таа сопственост, од каде тие луѓе успеале за толку кратко време да ја стекнат таа сопственост.

Знаете, тешко е, исто така да се зборува за некорумпираност, особено од човек кој сега е координатор на таа пратеничка група, да зборува за станови, вакви или онакви. Пред недела дена го гледам г-динот Поповски имаше некоја кампања, сите ја познаваме таа зграда, тоа е функционерска зграда во близина на новата Железничка станица, таму живеат пратеници, директори, министри и тие државата, односно Владата сега им ги дала на користење.

Истиот тој Поповски пред 5 или 7-8 години доби од оваа држава, од Владата на РМ, во тоа време на г-динот Црвенковски која што тој активно ја подржувал, стан во големина од 100 квадрати. Истиот тој

стан, тој истиот Никола Поповски за година, две подоцна го приватизира за 10 илјади германски марки.

Е сега, пазарната вредност на тој стан, тогаш можеби била 100 илјади германски марки. Сега, во Аеродром е околу 150 илјади. Дали е тоа мала корумпираност, дали е тоа мал престап, дали тоа не е корумпираност, дали тоа не е мито, дали тоа не е корупција.

Значи, повторно ќе прашам, стан што вреди околу 100-150 илјади германски марки да го купи човек за 10 илјади германски марки и сега да се потсмева зошто некој не плаќал сметки, како тоа некој министер добил стан кој се знае дека е функционерски, на користење е добиен тој стан и дека после истекот на неговото мандат тој ќе мора да го врати тој стан. Значи, тоа е зло дело, тоа е корупција, а тој г-дин за 10 илјади марки приватизира 100 квадрати стан. Значи, кај нас нормите, кај нас свеста на луѓето е извртена.

Пред две недели слушаме, претседателот ни ценет, на Републиката г-динот Борис Трајковски претседателот бара од Владата покачување на својот поушал, сега не знам за колку беше, 60 илјади денари. Зошто, како изговор дека во борба против корумпираноста. Јас се согласувам со претседателот наш, тоа и г-динот Флоровски го говореше, дека покрај свеста што е основна за некој да не биде корумпиран, потребно е и на таа функција што се наоѓа да биде и адекватно платен. Значи, тој г-дин претходно се наоѓал, било кој функционер се наоѓа во ситуација да некој кој има трипати пониска позиција, школо, кој едноставно тој го назначува, да има три пати поголема плата?! Тоа, во современи општества не постои. Кај нас постои. Можеби тоа е еден од главните генератори зошто ние се наоѓаме во таква позиција. Но, повторно ќе кажам, ако некоја власт, ако некои луѓе учеле на примерот како се приватизира фабрика од 20 милиони германски марки за 200 илјади марки, ако некој учел од примерот како стан кој вреди 100 илјади ДМ се купува за 10 илјади ДМ, ќе ми дозволите да кажам дека е многу тешко подоцна, на своето членство, на луѓето кои ве гласаат да ги уверите дека сега тоа е стоп, дека не постои и дека тоа понатаму не треба да биде. Ниту пак верувам дека сега, со овој закон ќе ги убедиме било која партија, која

што, јас се надевам и длабоко верувам во тоа дека ВМРО-ДПМНЕ ќе остане на власт, но и недај Боже било која друга да дојде на власт, дека овој закон ќе ги спречи. Пред се, повторно ќе кажам, тоа е свеста и платите што ги земаат тие дадени функционери.

Конечно, кога го слушав г-динот Поповски се вратив неколку месеци наназад. Перјаницата ваша, најголемиот гласноговорник против, како ја нарекувате, партизацијата на државната администрација г-динот Бучковски кој не уверуваше колку ние 2-3 илјади луѓе сме вработиле во таа државна администрација, за во рок од еден ден потпиша 1500 решенија за примање во работен однос во Министерството за одбрана. И, око не му трепна. Сите до еден, 99% се со партиски книшки. Партискиот клуч беше еден и единствен зошто беа тие луѓе примани на работа. Сега, тој човек кој ни говореше како ние сме ја партизирале државата, истиот тој два месеци се најде на раководна функција, два месеци му дадовме да биде во извршната власт, вработи 1500 луѓе.

Сега, дволичноста е малку да се каже што ја правите вие. Ние, повторно ќе се вратам на почеток имаме доблест и правиме голем исчекор напред. Носиме закон. Вие 8 години тоа не го направивте. Ние сега правиме еден исчекор, макар мал, но мислам дека доволно голем. Онолку колку можеме ние како пратеници да го направиме, тоа е да донесеме закон.

Амандманите што сме ги одбиле или што сме ги прифатиле биле, требале да бидат, дали треба да се дополни овој закон, дали е ваков каков што е конечен времето ќе покаже и ќе видиме што можеме да направиме. Тука сме сите на крајот на краиштата, ако нешто не штима, ако нешто не е во функција, да го смениме. Постојано, на крајот на краиштата дневниот ред ни се дополнува со измени на закони што Вие сте ги донеле или ние сме ги донеле или заедно сме ги донеле тука и што сега, затоа што не функционираат во времето и во просторот ги дополнуваме и ги менуваме. Тоа не е ништо страшно. Важно е дека носиме закон и конечно, на крајто да кажам дека јас сум едне од оние кои позитивно ќе гласам за законот, односно го подржувам законот. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Пандов Александар.

На ред е пратеникот Бошков Јордан, но тој не е тука присутен.

Потоа пратеникот Гошев Петар. Повелете.

ПЕТАР ГОШЕВ:

Почитувани колеги, Темата е навистина топ тема. Ако се потсетиме, од 1990 година наваму по што Македонија беше маркирана во светот и каква слика се наметнуваше за Македонија? Пред 1999 година Македонија немаше државно политичка субјективизација позната толку, бидејќи Југославија беше истурена напред и неznam колку свет знаева дека постои Република Македонија во рамките на Југославија како посебна нација, како државно-правен субјект и т.н во рамките на една федерација.

Од 1990 година настана дисолуцијата на Југославија. Македонија се субјективизираше по интензивно пред светот. Тогашната власт, пред иплуентната влијателна меѓународна заедница успеваше да наметне една слика за РМ како Република што успеа, по мирен пат да го оствари осамостојувањето и да изведува или започне да изведува мирна транзиција од стариот систем кон старо-новиот или новиот систем. Таква слика се наметнуваше за Република Македонија и се разбира, ние, тогаш како опозиција веливме дека не е тоа целосната слика за РМ, дека и тогаш, во тој период има корупција и дека и тогашната власт врши опструкции на демократските процеси и имавме политичка битка таква каква што имавме. За разлика од меѓународниот фактор, тогашната опозиција успеа да го убеди народот или народот сам се убеди или заедно придонесе сето тоа да се случи промена на власта во 1998 година. Но, сликата за јавноста во светот, иако ние велевме дека тоа не е цела слика за РМ, беше дека Македонија мирно излезе од СФРЈ и обавува некаква мирна демократска транзиција.

Тоа, ни се допаѓаше или не ни се допаѓаше на нас, тогаш во опозицијата, но тоа беше една слика за Република Македонија. Такви изјави доминираа кај меѓународните субјекти, кај оние инфлуентни влијателни меѓународни субјекти иако ние се обидувавме да ги убедиме дека сликата сепак е малку поширока, подиверзифицирана и не сосема таква.

Врз основа на тоа што ние мислевме како опозиција, критикувајќи корупција во тој период,

критикувајќи бавни реформи, критикувани не доволна транспарентност и велејќи дека, ако замине тогашната власт и дојдена власт опозицијата, дека ќе се расчисти со корупцијата, дека демократијата ќе процвета во РМ и дека ќе се направи еден невиден бум економски, демократски во Република Македонија.

Сега имаме период од 1998 година и сега слушаме изјави од меѓународниот фактор, од инфлуентните политички субјекти, од најмоќните политички субјекти, од тие кои знаат секоја држава како се вика и во секоја држава што всушност точно се случува, каква слика има сега за Република Македонија. Сега, нашата слика за РМ е многу, многу полоша, не споредлива со таа тогаш слика и ние сме сега препознавани, доминира за нас сликата помеѓу етничкиот конфликт, војната што се случуваше и конфликтите што уште продолжуваат по многу разнишаната безбедносна политичка состојба во РМ, по нестабилноста, по потенцијалните жаришта на нестабилност во името на РМ, како додатна точка на трусниот Балкански полуостров. Познати сме со огромната, огромната корупција, организиран криминал, шверцерски канали и слично на тоа.

Тоа е сега сликата за РМ, наспроти онаа слика во претходниот период. Сега ние можеме да зборуваме дека тоа не е така, дека некој не ја знае добро состојбата. Но, за жал, тоа доминира во светот. И, не само што доминира во светот, доминира кај сите граѓани на РМ, па и тие што се членови на владеачката партија, ако искрено ги прашате и ако искрено сакаат да одговорат и кога искрено одговараат. Ете, тоа е сликата за РМ: меѓуетнички конфликти, нарушена безбедносна ситуација и огромна, невидена корупција.

Таа корупција во РМ се дефинира како корупција не заедничка карактеристика на сите транзициони земји, со што се обидуваме да фрламе прашина во очите на граѓаните во РМ, бидејќи, нели, имало корупција во сите држави па чак и во Америка, во Германија и неznam што, па корупција во сите транзициони земји, па што има ние да се чудиме многу со сето тоа. Но, РМ е означена сега а врвот на корумпираните држави, со дефиниција во нивните извештаи дека македонската корупција се заканува, е од таков карактер што се заканува на животоспособноста на државата. Тоа е дефиницијата за

корупцијата во РМ, ја признава ли власта таа или не ја признава, ја сфаќа ли некој таа работа или не ја сфаќа, но таква дефиниција има. Таква е во Извештајот на Меѓународната кризна група, Извештај што не и се допаѓа на власта и слушавме оценки за тоа. Но, тие проучуваат, гледат, следат, како што проучувале, следеле, гледале и во изминатиот период. Тоа се дефинициите и оценките во најновиот Извештај на Европската комисија од што многу зависиме, многу зависат, зависи и нашата безбедносна ситуација и нашата економска ситуација, да не речам и нашиот опстанок како држава. Но, тоа е таа слика. Таква разлика имаме сега што власта пропушти да создаде поинаква слика. Еве, и да речеме дека не е точно тоа, но точно е, апсолутно е точно и до невидени размери е развиена корупцијата во РМ и со невидена сила корупцијата и се заканува на РМ да ги разруши столбовите. Оти, на почетокот сакавме да кажеме дека војната почна преку Танушевци заради шверцерските канали, не заради човековите права. Па потоа дали се измешаа колку шверцерските канали, колку човековите права, кој се крие зад човековите права, кој вистински се залага за човекови права тоа е друга, подолга приказна. Ама Република Македонија е силно нагрязана со феноменот на корупцијата, на организираниот криминал, на митото, на тоа што РМ се опишува како огноотпорен лонец, огноотпорен лонец во кој што се случува сиот овој шверц, целиот овој криминал, транзиција, транспорт на живи луѓе, на жени или злоупотреба и сето тоа. Тоа е сликата сега за РМ. И ако оваа власт не се загрижува за таа слика, жалосно не за власта, жалосно за целата Република Македонија и за сите нас, и жалосно за нашите перспективи.

Овој Парламент не собра храброст за ништо сериозно. Трипол години сме овда, не собра храброст за ништо значајно да направи, да спречи некои негативни процеси во РМ. Овој Парламент стана генератор на сето тоа. Кога го велам тоа не заборавам и јас сум член на овој Парламент. Ама, не собра храброст овој Парламент да пресече ниту еден негативен тренд во Република Македонија.

ПЕТАР ГОШЕВ: (продолжение)

Овој Парламент, драги колеги, било што мислеле за нас, ќе биде запаметен и веќе е запаметен кај нашата јавност и кај таа што следи од надвор дека не се бореше против корупцијата, иако овие луѓе во Парламентот, парламентарното мнозинство освои глас на ветување за борба против корупцијата, освои глас за битка за

национално и државно достоинство, освои власт за ветувања за јакнење на интегритетот и суверенитетот на РМ. Ние имаме ситуација во кој правец се движат работите токму по овие прашања, прашања поради кои граѓаните му дадоа доверба на парламентарното мнозинство да управува со РМ. Значи не се бореше против корупцијата, ја генерираше корупцијата и многу луѓе учествуваа во таа корупција, луѓе од овде. Ја бранеше односно ја штитеше корупцијата оваа власт со секоја постапка, со секое покренато прашање. Со неговата улога овој Парламент се претвори во крпа, да слуша извршни бирократи, извршни хоштаплери кои располагаат со милијарди долари од националното богатство да аминува затоа што тие извршни бирократи, моќни таму и моќни во партиите фрлаат по некоја трошка и привилегија и за членови на Парламентот. Тоа е позицијата на овој наш Парламент. Овој наш Парламент го носи законот, еве и ваков каков што е, не се согласуваме. Факт е дека го носи на крајот на мандатот. Тоа е факт и од тоа не може да се побегне. Факт е дека донесе закон за перење на парите, повторно со огромно задоцнување и факт е дека таму постави едно дете од 24 години да се бори против перењето на парите што нема поим што е перење на пари, ама имал ентузијазам да се бори за тоа. Факт е за борбата за перење на пари, светски махери што учествуваат во тоа не знаат да ги фатат конците за такви феномени и сега детето од 24 години ќе се бори против перењето на парите. Ние донесовме закон и тоа е реформски потег на оваа власт. Значи факт е дека се носи на крајот и тој крај уште се пролонгира со битните одредби за борба против корупцијата и факт е дека овој Парламент, ако доби избори на платформа против корупцијата, требаше на почетокот да понуди платформа, стратегија за борба против корупцијата. Сега со сите амандмански трикови, со фрлање на прашина во очите на јавноста овде се декларираме како борци за борба против корупцијата. Ефтина демагогија и мислиме дека ќе убедиме некого таму во јавноста дека е тоа така. Никого нема да убедиме. Кредибилитетот е нула, под нула, негативен. Никого нема да увредиме, ниту пак ќе се бориме ние против корупцијата.

Овој Парламент како и Владата, како и многу министри имитира, комплетна имитација е на нешто што треба да биде, формира партиски комисији за

борба против корупцијата и сега овој закон се користи само во некакви партиски интриги, канали и слично на тоа. Формира партиска комисија за борба против корупцијата, а требаше да формира уште на почетокот, ајде на почетокот, и сега, државна комисија.

Господинот Љубе Бошковиќ формира партиска комисија за борба против корупцијата за да демонстрира како се борат против корупцијата. Тоа на секого му е јасно, драги колеги, на секого, дека таа партиска комисија што сега сака да се фрли како прашина во очите на јавноста дека има две цели, како и во минатото, како и во недемократските држави во целиот свет. Таа има за задача политички да се пресметува со политичките конкуренти, само да се функционализира во правец на политичка пресметка, таа комисија, затоа што таква партиска комисија селективно ќе бира случаи, селективно ќе става на дневен ред, по потреба, од политичките конкуренти. Но, јас сакам да ви кажам нешто друго, имајќи го искуството од дамнешното минато дека таа партиска комисија е и комисија за внатрешна пресметка во редовите на таа партија што ја формира таа комисија. Вие набргу ќе видите, во партиските пресметки меѓусебни, колку личности, во кој момент од самата владеачка партија, таа комисија ќе ги стави на дневен ред, за нејзина потреба, за одбрана на позициите на поединци. Тогаш кога ќе настрада некој од редовите на тие што се денес власт, од сопствената партиска комисија, тогаш ќе каже, е што сме направиле ние, што поддржувавме ние, види го тој што ни прави, видете ги тие што ни прават, ама тогаш ќе биде доцна, затоа што овој Парламент нема храброст да формира неутрална државна комисија. Нема храброст. Во сите овие години немал и сега нема. Но кога ќе настрадаат сопствените луѓе од таа партија, како што страдале сопствени луѓе во еднопартиските системи и во системи на диктатура, тогаш ќе се сетите. Ова е комисија за лични пресметки во ВМРО-ДПМНЕ во коалицијата и за лични пресметки со поединци. Може да бидат правилно сакнкционирани до таа комисија, поединци, но така не се бори против корупцијата. Тешко зло е тоа. Голема стратегија треба за борба против корупцијата. Овие знаци, овие постапки, овие поведенија на овој Парламент се далеку од желбата да се

бориме против корупцијата. Затоа ние денес имаме блефирање на демократија. Затоа ние денес имаме блефирање на борба против корупцијата. Затоа ние денес имаме блефирање на контрола на целата територија на РМ, блефирање на влегување на полицијата и контрола општините таму каде што е мафија и лажни патриоти, лажни борци за човековите права на албанците. Колку повеќе и тие се борат за човековите права на албанците, толку повеќе исто така страдаат и албанците во РМ. Затоа имаме се повеќе, почитувани пријатели, и блефиран суверенитет и на крајот ќе имаме блефирана држава, ако сето ова продолжи. Блеф до блеф и поединечно ситно пазарциско изблефирање на поединци кои мислат дека низ општата несреќа на државата нема да ги погоди. Ќе ги погоди. Денес или утре ќе ги погоди. Големите пари што се зграпчија од многу луѓе нема така лесно да ги уживаат. Бидете сигурни.

Овде некој прашува да кажеме кој е корумпиран во Владата на РМ. Еве јас ќе кажам, премиерот, број 1 е корумпиран. Да ви кажам примери зошто е корумпиран, или вие не знаете дека е корумпиран? Еве јас велам корумпиран е и на трибините го молам да ме тужи за тоа и да расправаме на суд зошто е корумпиран. Може и за други да се зборува. И самите вие знаете. Требало да се каже конкретно. Па од оваа конкретност, од оваа тажна конкретност поголема беда нема. Меѓутоа, реков, овие имитирања нема да ни помогнат, овој аматеризам што го покажуваме, оваа наводна загриженост јавноста нема да ја проголта. Само му се молам на Господ да издржи. Како што издржал многу години и многу децении, многу векови, овој македонски народ и ова да го издржи и на крај некоја снага да се појави што ќе се собере и навистина нема да блефира ниту патриотизам, нема да блефира ни лажна демократија, туку навистина ќе се зафати, ќе ги засука ракавите во битка за сопствената држава, за сопствениот раат, за сопствените деца, за сопствената иднина. Според тоа прашањето, да гласаме за овој закон, да не гласаме, станува толку депласирано исто колку што и гласањето за многу други закони што во суштина се добри, што во суштина се потребни, стана ирелевантно, дали постојат луѓе, постојат, затоа што Македонија не пати толку од недостаток на закони, колку што пати од газење на Уставот и Законите. Јасни и прецизни одлуки се газат и се ставаат во фиока, ги

напластува прашина, ги манипулираат мангупи, ги толкуваат како што сакаат, ја вреѓаат интелигенцијата на секој граѓанин на РМ, божем нешто друго значат тие одредби, а не тоа што значат. Со тоа нема да направиме ништо. И мене, во оваа ситуација кога гледам како се блефира се едно ми е дали ќе гласам за законот ил не, дали го има или го нема, бидејќи е закон за флање прашина. Се разбира 95% од одредбите апсолутно во тој закон ги потпишувам и јас. Но вака ако се манипулира, не вреди тој закон. Не можам да замислам зошто парламентарното мнозинство нема доблест да каже, од утре во Државната комисија неутрални луѓе да дојдат. Како што бараме неутрални луѓе за милион работи да управуваат со земјата, и за тоа да бараме неутрални луѓе да кажат каде отидоа сите овие пари од буџетите и фондовите на РМ, како се набавуваше оружје, како се троши Фондот за здравство, како одат сите стапки од Буџетот на РМ, и каде одела хуманитарната помош и каде оделе кредитите, по кои критериуми се давале кредитите, што се случувало со санации на некои банки, приватни, што не смееа да се санираат, а се носеле одлуки поединци за тоа да имаат нерегуларни добивки и тн. Целиот овој период се знае како одеа парите од државната каса.

Според тоа, еве и ќе гласам за законот, нека помине, за да може да се фалите дека донесовме закон за борба против корупцијата. За мене имате еден глас подарок за тоа, ама тоа не ја решава работата.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г. Петар Гошев. За збор се јави Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа пратеници, Иако не е законитост, мојата дискусија ќе ја образложам со Скопско пиво - се е можно. За жал, и во државата, се добива впечаток дека се е можно.

Дека се не е можно, дека во светот и природата владеат закони, ќе се послужам со една од најголемите филозови во денешницата Лајбниц кој рекол - нема ни два листа во природата еднакви, иако знаеме ги има стотици, илјадници и милиони на едно дрво. Тоа значи дека за тие листови важат истите законитости, законитостите на природата. И за луѓето истиот закон би важел. Нема

ни двајца еднакви помеѓу луѓето. Сите се разликуваат.

За да бидеме сите исти, за тоа владее законот на правдата. Една единствена причина, доколку сакаме да создадеме држава е да завладее законот на правдата.

Имавме можност да се изнаслушаме се и сешто, најчесто употребувајќи ги зборовите - држете го крадецот. Никој не кажа како да го фатиме тој крадец, кој е крадецот. Треба да се каже кој е крадецот. Многу лесно е да се каже кој е крадецот и зошто на крадецот му се дозволува да краде. Кај нас во државата нема одговорност. Многу лесно луѓето се прифаќаат да бидат министри. Жално и трагично. Мене некој да ми понуди нема шанса да се прифатам да бидам министер. Знам дека ги немам тие квалитети, иако сметам дека сум чесен. Не се прифаќам господа. Ние имаме доктори на науки, многу силни и докажани професори кои предаваат на меѓународни Универзитети "Оксфорд", "Кембрич", не можат да земат клучни позиции во нашата држава, да и помогнат на државата, баш од тие луѓе што лесно прифаќаат, а знаете зошто прифаќаат? Прифаќаат за многу лесно да влезат во криминалот и многу лесно да се збогатат.

Доколку се сакаше, и претходните Влади и сегашните, колегите овде спомнаа и СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ, да има ред во државата, многу лесно можеа тоа да го спроведат и да направиме држава. Европа чека на нас веќе повеќе од 10 години, да создадеме држава. Ние си поигруваме со државата и не сакаме да ја создадеме. Многу лесно се создава држава, не треба да одиме да питаме. Ние станавме питачка држава и постојано питаме, бараме пари. Срамота, ако на овој простор, 2.000.000 луѓе не може да се нахранат. Треба да завладее законот на работата и правната држава. Доколку се сакаше да се создаде држава, не требаат пари. Треба само едно, да завладее правниот систем на државата, да дојдат чесни луѓе кои ќе го спроведуваат правото и каде сите ќе бидеме еднакви пред законот.

Втората констатација каде што исто така не треба пари, тоа е пазарна економија. Ако се дадеа подеднакви услови сите да стопанисуваат под исти правила, ќе дојдоа до израз само квалитетни луѓе кои имаа смисла за бизнис, за профит, за висока

технологија, а не луѓе кои бараат можни начини на нечесен начин да се збогатат.

Јас се извинувам не сум стручњак по економија, но досегашното искуство од 3 години колку што се занимавам со политика, барем нешто научив, читајќи и следејќи многу луѓе кои имале можности да кажат во колумните, следејќи ги нив кои многу ги почитувам и ги поздравувам во овој момент. Нив треба да им се даде можност тие да дојдат и да ја водат и економијата и правото и сите други министерства во оваа држава.

Билал Љутфии, напомена дека овој закон ќе овозможи, законот против корупцијата, тие што ќе дојдат на власт да го спроведат. Зошто вие да не го спроведете господа, кога вие сте на власт.

Ќе напомам, да не се повторувам подоцна, зошто не ќе може подоцна да се спроведе или зошто не се сака да се спроведе.

Не можам а да не го спомнам и г. Томе Стојановски, кој зборуваше за чесност. Ќе му верував дека е чесен, ќе верувам дека чесно работи, само едно ќе му порачам. Тие 5.000.000 марки што ги има, не да ги даде, да плати данок на државата. Само данок нека плати на државата, колку е толку е, 100.000, 500.000 марки. Нека плати на државата. Значи чесно човекот и работи. Тој спомна дека со ум ги спечалил, што и покрај тоа што го навреди целокупниот македонскиот народ, безброј граѓани ми се имаат јавено или велат дека многу се навредени. Значи ако е чесен, барам данокот да си го плати. Сите знаеме, дури Алкапоне одговараше за неплаќање на данокот. Секоја правна држава ги гони сите тие што не плаќаат данок. Со тоа потврдува дека се работи нечесно. И нормално според излагањето на сите оние кои излегоа се против носењето на овој закон. Тоа доволно зборува. Доволно зборува, ќе го поврзам тука и она што го рече г. Томе Стојановски дека 20 години не застарува ова дело. Дај Боже да не застарува. Од друга пак страна не убедувате дека ретроактивно, токму оној амандман што го предложи ВМРО-Македонска дека не може да се спроведе единствено преку Комисијата. Добро ние прифаќаме преку комисија затоа што не можело да важи ретроактивно. Секој закон важел 6 месеци откако ќе се донесе. Со тоа значи дека барате амнестија. После нас потоп, еве сега за шест месеци ќе го изгласаме. Да не се добие впечаток дека сум против, иако

укажувам јас ќе гласам прв. Но, жалосно што ќе се спроведува после 6 месеци кога вие ќе си отидете, кога нема кој да одговара, иако ние баравме од 1992 година да се одговара односно да одговарат сите оние кои придонеле државата да дојде во овој степен, а најголем непријател на Македонија е токму криминалот, а криминалот постои во сите сфери на државата.

Краљевски напомна дека во 1997 година СДСМ можеше да го донесе овој закон, законот за борба против корупцијата. Точно е, можеше да се донесе. Но не го донесоа. Не сакам господо вие од ВМРО-ДПМНЕ да правите споредба со СДСМ. Тие се виновни, за тоа и одговараа што се виновни. Дајте вие барајте примери во други земји каде што има чесни политички партии и држави. Зошто не ја земете за пример Италија, каде што глави паѓаат затоа што некои си од министрите е инволвиран во некои криминални дејности. Во Јапонија вршат самоубиство министрите затоа што нивниот заменик се огрешил а министерот немал информација за тоа. Затоа што Русија, Путин спроведува битка против криминалот и против најмоќните моќници на петролејот што го држат во таа најбогата земја.

ВАНГЕЛ СИМЕВ: (Продолжение)

Ако сакавте господа вие од ВМРО-ДПМНЕ можевте да го донесете уште оној момент кога дојдовте на власт 1998 година, кога на големо зборувавте дека оваа држава е криминална, дека ги удри темелите на криминалот токму СДСМ, дека е избрана најлошата приватизација со која се овозможи да цвета криминалот. Ве прашувам зошто тогаш не ги затворивте, зошто не го донесовте тој закон? Зошто не ги земавте на одговорност, значи сакавте да бидете исти како нив или да бидете полоши. Со ова тоа се потврдува друг заклучок не постои. Ако имаше некој друг заклучок барем требаше да го слушнеме, а ние не го слушнавме. Со тоа признавате дека сте исти. Овде слушнавме многу потврдувања дека вие правевте, па и ние правиме, и вие не бевте подобри, кажано е се што направи СДСМ, да не набројувам. Господа, па тие ако направија требаше да одговараат, зошто не одговараа. Вие исто направивте, па зошто не одговарате, но не сакате, законот да го спроведете. Значи, не сакате да донееете закон за борба против криминалот. Ако го донесевте законот за борба против криминалот 1998 година немаше да се обезличи Македонија, како што сега е

обезличена. Дојдовме до протекторат други да ни кажуваат како да се однесуваме, како да работиме, како да бираме и колку да ни дадат дури и како да дишеме и што друго да зборуваме и како да гласаме. Се друг ни кажува како да се однесуваме во својата сопствена држава.

Ние сме обезличени не само во една дејност, туку во сите сфери во државата. Дури за ситни пари и провизии го продадовме она што е најбитално во државата на непријателите на Македонија. Не сакам да кажувам кои се, сигурно добро знаете. Наместо да се направеше една стратегија, една програма што Македонија може да продаде што не, туку дај што даш, дај ќе продадеме се. Има една еврејска поговорка која прашува дали ти го градеше или татко ти, ако го градеше татко ти ќе седнеме и ќе разговараме и многу лесно ќе се пазариме.

Господа, пред да дојдете на власт требаше да ја знаете таа поговорка или пред да добиете функција да ја почитувате, а штом не ја почитувате вие не сте за оваа власт. Министрите беа менувани, да не претерам не знам колку се на број, но во просек за овие четири години сигурно два-три месеци во просек по еден министер. Зошто беа менувани? Сигурно за криминал, што друго. Ако беа менувани за криминал, тогаш требаше некој да сноси одговорност, а до сега ниеден министер не сноси одговорност дури ни господинот Пауновски како министер кој ограби 14 милиони ДМ во најтешките моменти за опстанокот на Македонија сеуште не сум слушал дека е зад решетки или дека против него е на прагот да се земе на одговорност или да се ослободи ако не е виновен.

Има едно правило во спортот и морам да се послужам и со спортски речник ако екипата губи еднаш, два пати, три пати, ако нема резултати, знаете кој се менува, не се менуваат играчите, туку тренерот. Зошто го велам ова? Затоа што играчите ги бира тренерот, премиерот ги бира министрите, ако тие министри не одговорат на неговите барања значи погрешно ги избрал. Ако ги избрал погрешно, тоа е негова вина. Ако имаат вина ќе одговараат, не може да не одговараат, не може тренер кој нема резултати да остане. Тоа е правило во спортот и затоа спортот прави чуда во светски рамки, а ние сме на најниски гранки и во спортот и во сите дејности во државата.

Се извинувам што ова ќе го повторам мислам на бројката затоа што кога зборував за законот за борба против криминалот напомав дека во Македонија од

1998, година има околу 4 илјади афери со криминал. Значи секој ден по еден и многу повеќе. Да не зборуваме од 1990 година од осамостојувањето. Никој ништо не превзема. Со неприфаќањето на амандманот кој ние го предложивме како партија ВМРО-Македонска вие потврдувате дека не сакате да го уништите криминалот, ако не постои можност, бидејќи спомна некој од говорниците од партиите да не ги именувам дека и во поразвиените земји има криминал, но барем намалете го, кај нас не се прават чекори ни да се намали или ако се прават чекори се прават погрешно чекори. Дури имаше доблест некој од пратениците да каже токму ние како партија имаме доблест, уште еднаш да го повторам овој збор, да го спроведеме овој закон. Но, знаете што, овој закон да не важи за нас. Значи, го спроведуваме, но за нас да не важи. Токму тоа го потврдува овој закон. Го носиме, но да не важи за нас.

Уште нешто би додал дека се што се работи во животот зависи во кое време ќе се донесе, дали е во право време донесено, дали можеше порано или подоцна, се си има зошто и кога. Почитувајќи ги овие законитости свесно се сака и понатаму да царува криминалот и корупцијата во државата а некому тоа му одговара. За жал, најмногу пати овој беден, осиромашен народ, иако сме земја со многу реки и вештачки езера со убава земја и клима селанецот не може да се прехрани затоа што претерано е експлоатиран.

Ако сте чисти господа пред Бога и пред законот на правдата зошто не го прифативте нашиот амандман, пак нагласувам зошто не го прифативте, велите дека сте чисти. Требаше да го прифатите, ако сте чисти.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Ве молам водиме амандманска расправа. Зборувајте тоа што треба да се зборува.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

За да бидам поубедлив ќе завршам со уште една поговорка, обично моите дискусии ги почнувам со поговорки и ги завршувам со поговорки затоа што вистината е проткаена со поговорки и тие се проверени низ илјадници години и се прифатливи и потврдени дека се такви. Која вели: Но оваа поговорка ќе биде бугарска и на бугарски ќе ја кажам. "Тези дупка не е дупка". Што значи тоа? Тези криминал, не е криминал. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на господинот Симев.

Има збор пратеникот Чедо Петров.

ЧЕДО ПЕТРОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, Ставот на Пратеничката група на Нова Демократија во однос на предложениот закон е искажан и од координаторот на Пратеничката група, јас би го повторил тоа, значи дека ние ќе го поддржиме овој закон.

Во овој период се изнаслушавме многу муабети, многу озборувања најчесто напаѓања помеѓу двете партии кои ја имаа власта во Република Македонија, кои го имаа мнозинството СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ. За жал, и двете партии се во право. И едните и другите и во едната власт како што беше СДСМ и денес царува митото и корупцијата.

Почитуван господа постојат премногу озборувања, премногу тврдења, меѓутоа, аргументите, јас би проговорил за она што е аргументирано, докажано, а она што се инсинуации и насочувања на одредени партиски цели, веќе отпочнува предизборието и една од тезите на опозицијата односно на сите нас да ја напаѓаме оваа власт што е можно повеќе за злоупотреба, за корупција, за мито, за да можеме утре да дојдеме и ние на власт.

Корупцијата во периодот до 1998 година, јас како претседател на Анкетната комисија, има членови од СДСМ кои беа во Анкетната комисија и кои од немај каде гласаа воздржано, потврдено е и Комисијата што ги донесе заклучоците за испитување на јавните набавки, а Собранието го усвои тој записник и посочените луѓе се политички осудени од наша страна. Делумно ја завршивме работата, бидејќи одевме на анкетирање само на неколку министерства и неколку јавни претпријатија. Не продолживме, откако видовме дека и покрај политичката осуда што овој Парламент ја донесе за посочените министри во времето на СДСМ, Јавното обвинителство, односно правосудните органи во Република Македонија не презедоа соодветни чекори, а одговорно тврдам од оваа говорница, јас не сум правник ни судија, меѓутоа аргументите го кажуваат следното.

Постоеше изготвување на патните исправи и продавање на граѓаните на Република Македонија по неколку пати зголемена цена, без претходно објавување

на тендер и со тоа јасно беше покажано дека пречекорувањата на овластувањата се надминати во тоа време од тие министри. Зошто понатаму правосудните органи не продолжија, навистина не ми е јасно.

Се набавуваа Реибан наочари по неколку пати поголеми цени, се набавуваа коњи вакви онакви, се набавуваа најразлични работи во МВР, тогаш имавме силни критики од господата од СДСМ дека ова е реваншизам, ова е намерно направено, да не се формира оваа комисија, дека со формирањето на Комисијата нема да се заврши работата, нема да се докаже тоа, јас одговорно тврдам дека ние аргументирано на основа добиената документација од соодветените ресорни министри и министерства ги констатиравме овие состојби кои се правени во периодот на владеењето на СДСМ до 1998 година. Моите познавања денеска зошто работата не е едно од образложенијата е дека во тој период не постоел закон за јавни набавки.

Едно знам, еден од предметите е опфатен и терминот одговара и тогаш постоеше новиот Закон за јавни набавки, тоа е злоупотребата од господинот министер за внатрешни работи во кој период господинот Љубомир Фрчковски преводот на неговата книга на товар на Фондот на Министерството за внатрешни работи. Критиката на оваа власт и оваа Влада, ангажирање на истиот човек кој аргументирано ја злоупотребувал својата функција и ги пречекорувал своите овластувања е земен за советник на претседателот на државата на Република Македонија. Навистина ми е жал, но вистината е таа. Додека ние работевме, говоревме и сакавме најотворено да говориме бевме критикувани во тој период од СДСМ, денеска ВМРО-ДПМНЕ го заштитува господинот Љубомир Фрчковски.

За основот приватизација, криминал, продажба во бесцење, мито, корупција во тој дел многу говорења, меѓутоа по мое длабоко убедување, можеби не сум во право, меѓутоа промашениот, несреќно избраниот модел за приватизација. Нема идеално праведна приватизација ниту 1946, 1947, 1948 била правична трансформацијата ниту оваа што ја спроведуваме не може да биде идеална правична. Но, што поправична сите треба да се заложуваме. Во тој период владеачката СДСМ избра модел кој не обезбедува правичност во приватизацијата на стопанските субјекти. Уште поголемата забелешка од моја страна периодот на приватизација кој се спроведува повеќе од

10 години ако бевме решени за реформи тие реформи требаше да ги спроведеме во многу пократок период или тогашната власт мислеше дека преку своите повереници во тоа време, преку директори, преку претседатели на управни одбори ќе ја контролираат работата во претпријатијата најпрвин политички и злоупотреба на вработените во тие претпријатија гласање под притисок и вториот елемент тргување со тие општествени или државни компании со нивни формирани приватни фирми и во мешана сопственост каде постои општествен или државен капитал од една страна и каде постои приватен капитал многу е јасно дека ќе постои и мито, корупција, злоупотреби. Што побрза трансформација на стопанството доколку се случеше, тогаш Македонија ќе ја доживееше сопственичката трансформација и тогаш овие злоупотреби ќе беа драстично помалубројни, а не можеме да речеме дека воопшто ќе ги снеса. Постојат, но цел на секоја власт, на секоја Влада е да се бори против овој криминал.

Впрочем, за ваквите работи од оваа говорница и господинот Бранко Црвенковски лидерот на СДСМ и тогашниот премиер на оваа Влада призна и јавно обвини и објави војна против организираниот криминал кој постоеше во тоа време, гонење на октопот и тн. Доблесно беше да се признае, но требаше да се смогнат сили и да се бори против тој организиран криминал во државата.

Токму поради таа работа, една од многуте причини СДСМ и таа власт во 1998 година народот гласаше за спротивната страна за ВМРО-ДПМНЕ, за коалицијата на ВМРО-ДПМНЕ и тогашните коалициони партнери.

Сеуште постои корупција во Република Македонија, меѓутоа аргументацијата на истата многу тешко се докажува. Пред малку спомнав дека од страна на правосудните органи, на луѓе вработени во тие правосудни органи ми беше речено дека во тој период не постоел закон.

Почитуван господо, постојат норми на однесување, постоеше Законот од поранешна Југославија, поранешна СФРЈ кој се до донесување на нов законски акт беше во важност.

Се покажа дека и во оваа власт постојат злоупотреби, имаме и кривични пријави, гонење на министер, гонење на јавни функционери и мислам дека основната задача ВМРО-ДПМНЕ во тој дел од почетокот на 1998 година имаше чесни намери, почнавме многу чесно, меѓутоа, полека

внатре во нивните редови се појавија луѓе кои почнаа да ја злоупотребуваат функцијата.

Добро е доколку се продолжи, меѓутоа, навистина да се продолжи и да се ефектуира со објавената војна против тој организиран криминал, против корупцијата и митото, меѓутоа делата ќе покажат дали во тоа ќе се успее.

ЧЕДО ПЕТРОВ:(Продолжение)

Се зборува многу, за многу милиони во нечии џебови, меѓутоа, дали сето тоа е така треба да се провери. Формирањето на вакви комисији државни и меѓупартиски, тука постои и дебело лицемерие, постои некое кавање на политички поени. Меѓутоа, ако успеат да проговорат барем за некои случаи, јас би бил среќен бидејќи против тоа зло навистина тешко се излегува на крај.

Обвинувањата дека периодот на донесување е на крајот од мандатот на ова Собрание и на Владата држат, меѓутоа, навистина е добро да се донесе барем некогаш или сега отколку да се остави да не го донесе ниту ова Собрание, па и во идниот период да имаме сериозни проблеми со организираниот криминал, односно со митото, корупцијата во Република Македонија.

За жал, имавме влада на широка коалиција, значи разочарувањето е од СДСМ во периодот до 1998 година, имаме разочарување и од оваа власт во овој период, меѓутоа, разочарувањето е двојно од СДСМ. При формирањето на Владата на широка коалиција влегоа со сопствени министри и за многу краток период од неколку месеци се појавија повторно афери и тоа силни, за кои најверојатно ќе излезат и аргументите. И што се случува сега? Сите говориме против организираниот криминал, да се бориме против него, а кој како ќе дојде на позиција го злоупотребува односно не го почитува ниту кодексот, вадејќи се дека не постои закон. Каде пишува дека треба да се набавува без тендер? Каде пишува да се набавува одредена стока десет пати поскапо од нормалната, а за утврдување на фактите дека така е правено, дека по неколкукратно повисоки цени се продавани и купувани од одредени министерства, баравме експертиза односно вештачење од Републичкиот завод за судски вештачења, тогаш ги добивме извештаите и тие јасно покажуваат дека одредени набавки се правени по неколку пати повисоки цени. Кој одговараше? Никој, никој не одговараше. Донесовме политичка осуда, не ја испочитувавме таа политичка осуда и го ангажиравме истиот тој

човек, господинот Фрчковски за советник на претседателот на државата. Кого да убедуваме во оваа држава? Токму поради тоа почнуваат, и покрај вистинските злоупотреби, и покрај вистински направените кривични дела, се шират многу, многу афери, многу лаги во Република Македонија. За жал, народот веќе е збунет.

Да не должам, предлагам овој закон да го прифатиме, но имаме и многу други закони. Крајно време е да почнеме да ги почитуваме или доколку не ги почитуваме да бидеме санкционирани.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Чедо Петров.

За реплика се јави господинот Билал Лутфи.

БИЛАЛ ЛУТФИ:

Господине потпретседателе, иако не ми дозволува совеста да реплицирам со претходниот дискусант, морам да истакнам дека јавно овде во Собранието рече дека не е економист, честопати рекол дека не е филозоф, социолог и рекол дека е спортиста. Самиот изјавува дека не се разбира во овие работи.

Што се однесува до корупцијата, тој не свати што реков. Реков дека со овој закон се дава можност односно простор за потврдување на сите манипуланти односно сите тие што ја злоупотребувале функцијата. Честопати кога зборуваме овде за корупцијата, секогаш мислиме на Владата, на членовите на Владата, на функционерите. Но никогаш не тргнуваме од нашиот двор односно од нашата средина, значи од нашиот законодавен двор, односно од одредени пратеници кои патем речено пред две години, во 2000 година биле предмет на купопродажба. Па доколку господинот Симев сака да ги отвориме и тие карти, да ги отвориме со име и презиме овде и прво да го исчистиме нашиот двор, како што рекол познатиот Франсоа Мари Волтери, па потоа дворот на комшијата.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Господинот Вангел Симев се јави за реплика на реплика.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Да му одговорам на господинот Билал Лутфи дека точно е тоа што го реков јас кога тврдев дека јас неможам да прифатам се. Јас знам што знам. Јас знам дека сум стручњак за фудбал, дека тука сум се насочил. Политиката ја вршам со цел да дадам придонес кога веќе сум се нафатил за одредена дејност, јас вложувам максимални напори за да дадам свој скроман придонес, а не прифаќам тоа што

незнам, што неможам да го спроведам. Ова се однесуваше на министрите кои прифаќаат да бидат министри, а не се способни да водат ни економија, ни финансии, ни правда и да не ги набројувам сите други министри. Токму тоа јас го кажав. Господинот ако мислеше дека другата влада ќе успее да спроведе, зошто оваа Влада да не го спроведе овој закон и ако е чиста. Значи, бранењето на партиите кои се на власт само го поврдува она што го реков.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

За реплика повторно се јави господинот Билал Лутфи.

БИЛАЛ ЛУТФИИ:

Апсолутно никогаш ниту сум се обидува, ниту се обидувам да бранам некого било од сегашната или од минатата власт. Но ние овде не можеме до тој степен да станеме догматисти, критицисти, софицисти или воопшто да зборуваме без аргументи, без име и презиме. Затоа, јас не се вклучувам во такви авантури и го реков тоа во име на пратеничката група како став во однос на донесувањето на овој закон. Сметам дека кога се донесуваат вакви значајни закони за добробит на сите граѓани на Република Македонија, и како партија и како пратеничка група не чувствуваме потреба од политички маркетинг. Заради тоа ме кратки и јасни. Дотолку повеќе не чувствуваме потреба овде да се искажеме односно да се покажеме "поалбанецот колку албанецот" односно Симев повеќе македонец отколку македонецот.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

За реплика повторно се јави господинот Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Јас сметам дека секогаш кажувам аргументи и ќе ги повторам уште еднаш. Пак ќе почнам со поговорка, зарем треба да се влезе во вода за да се констатира дека од водата ќе излеземе утоп водени. Тоа е јасно. На пример, имаме безброј афери со шеќерот. Имавме можност да прочитае господинот Фетаи дека даде 1000 тони на еден човек. Кажувам за она што го пишува печатот. Имавме можност да прочитае дека се гради вила и не знаеме кој ја гради. Што е тоа, зарем не е доказ, треба ли поголем доказ? Имавме можност да прочитае дека Пауновски злоупотребил, позајмил или украде, како сакате кажете, или неговите блиски 14 милиони марки. Што е тоа, каде се провизиите? Имавме можност денот да прочитае и за признавањето на Тајван дека чини преку милијарда евра, една милијарда и сто милиони евра. Каде се

продавањата на фирмите, кои можеа и онака да егзистираат во Македонија, самостојно да вложуваат, а не да ги продаваме на странски партнери. За што ги продаваме? Ги продаваме само за некои мали ситни профити. Зарем тоа не се аргументи? Телеком зарем не е аргумент? Или поштата која сакате да ја продавате, Електростопанство исто така, зарем треба уште да набројувам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Има збор господинот Александар Талески.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани господа пратеници,

Ќе се обидам да се осврнам на значењето на овој закон за да може и на мене и на македонската јавност да ми биде што појасно кои се целите и што се сака да се постигне со овој закон, па потоа да објаснам зошто ќе гласам за донесување на овој закон.

Имено, како што зборуваше претходниот говорник, господинот претседател на Анкетната комисија, потенцирам дека и јас како член на таа Комисија далечната 1998, 1999 година заедно со уште осум или девет членови работевме на една проблематика која во суштина значеше справување со одредени криминогени дејанија на одредени функционери во власта. Сакам со тага во гласот да признам дека ние не успеавме во нашата работа, работевме релативно долго, работевме напорно, но резултатот изостава. Во тие формално правни заврзлаи, во тоа време одделни постапки беа правдани со немање на соодветна законска постапка односно со работење по стариот закон за инвестициски програми од поранешната држава, после тоа со работење по некоја уредба од Владата на Република Македонија за јавни набавки, па дури потоа донесување на закон за јавни набавки и др. Со еден збор, моето искуство во таа работа ме увери дека работењето на оваа проблематика е мошне тешко и успехот што се очекува да се постигне не може да се постигне за толку кратко време. Во тој период Владата што ја водеше господинот Георгиевски, значи Владата на ВМРО-ДПМНЕ поднесе Предлог-закон за донесување на закон против корупцијата, со што влеговме во една собраниска процедура за донесување на тој закон. Таа процедура треба да finiшира денес со изгласувањето и донесувањето на Законот за борба против корупцијата. Овде најголемите напади дојдоа поради

неприфаќањето на одредени амандмани од страната на Владата на Република Македонија и нејзиниот претставник и напади врз парламентарното мнозинство кое со гласањето исто така ги одби тие амандмани.

Сакам да потенцирам неколку работи. Искуството и јавната клима кога Анкетната комисија се обиде да застане на патот на одредени негативни промени во јавниот живот и во политиката, ние како парламентарно мнозинство тогаш се свртевме со една жестока кампања која што одеше во насока дека работата на Анкетната комисија е насочена строго и единствено кон политичкиот реваншизам и на тој начин од политичка гледна точка се девалвираше работата на таа Анкетна комисија. Паралелата ја повлекувам и сега во однос на тајмингот кога ќе почне да делува овој закон. Имавме амандман со кој се бараше законот да почне да делува од утре, што за мене лично не е спорно, но тој амандман беше одбиен. Јас гласав против тој амандман и ја користам приликата да објаснам зошто гласавме против. Ако во тоа време, на самиот почеток на мандатот далеку од изборните циклуси не најдовме политичка сила било која борба против корупцијата да ја очистиме од политички примеси и било кои напори на таа комисија, никако неможеме да ги очистиме од политичките примеси. Со еден збор, бевме јавно осудени како луѓе кои спроведуваат политички реваншизам.

Затоа, ве прашувам како ќе се свати во една изборна година како што е 2002 година, ако почне борбата против организираните криминали од страна на Владата, преку овој закон, ако се востпостави државната комисија за борба против криминалот базирана на овој закон, и ако таа Комисија ја почне својата работа од утре, како што имаше предлог амандман и ако го земеме предвид евентуалното прифаќање на амандманот од пратеничката група на ВМРО-Македонска преиспутувањата да започнат од 1992 година, јас најдлабоко верувам дека после три дена таа Комисија ќе беше жестоко обвинета за чист политички реваншизам против луѓето кои не ја застапуваат политиката на ВМРО-ДПМНЕ. Имено, со прифаќањето на тие два амандмани тоа ќе значеше дека оваа власт, која меѓу другото се поткрепува и со мојот глас во Собранието, ќе имаше законска основа во следните пет, шест или седум месеци колку што има до изборите постојано да работи со проблематика за докажување на корупциски дејанија во еден период кој

што не ја засега актуелната власт. Ако тоа го вградите во една изборна година, длабоко ве уверувам дека во никој случај, како и да работи таа Комисија, не ќе може да се избегнат политичките влијанија, односно главната одбрана на било кој функционер" во тој период ќе биде дека ова е чист политички реваншизам од владеачката структура, дека во оваа изборна година владеачката структура сака жестоко да мавне по некои далечно минати времиња, со цел да има што поуспешна изборна кампања. Поради опасноста од тие работи, еден сепак голем чекор на Владата на Република Македонија за донесување на закон за борба против корупцијата, да не биде извалкан со било какви импутирања на политички реваншизам, затоа гласав овој закон да стапи во сила после изборите. Ако некој има таква анализа дека во периодот на стапувањето во сила на овој закон ќе владее овој или оној, јас би сакал да апелирам до сите структури, до сите политички партии овде дека ние го правиме овој закон и јас мислам дека предлагачот ја погоди суштината на Законот, без оглед на тоа кој ќе победи на изборите, со помош на овој закон да почне да ја работи работата, односно да ја отпочне борбата против корупцијата, без никакви политички влијанија, без никаква можност, било кој обид во Република Македонија за расчистување со корупцијата да се смета за партиски реваншизам. Затоа, би ве молел да ја цените доблеста на ВМРО-ДПМНЕ пред се, кое иако ја имаше идеалната можност преку законска регулатива во последните месеци на мандатот на својата влада, да се пресметува на антикорупциска основа со моменталната опозиција, ние не го изгласавме тоа. Навистина мислам дека тоа е еден потег кој што ќе треба да се цени.

Исто така потенцирам дека залагањето за донесување на овој закон датира од 1997 година, значи од еден период кога исто така можеше да се донесе овој закон, во еден период за кој јас сум уверен дека многу мои колеги пратеници кои и тогаш беа на своите функции, дека и тогаш беа доволно инвентивни, и тогаш беа доволно умни да направат што поквалитетен закон. Но било како било, едноставно ќе биде запишано дека во Република Македонија Законот за борба против корупцијата го донесе

Владата на ВМРО-ДПМНЕ со своите коалициони партнери. Без оглед на сите жестоки девалвирања, ние бевме сведоци на ниски дискусии, по мое мислење, во Собранието на Република Македонија, без

оглед на сите девалвирања и притисоци на кои бевме подложени ние како пратеници да посакаме да имплементираме уште нешто во овој законски текст, јас мислам дека токму со таа политичка зрелост докажавме дека со овој закон пред се ќе се работи на непосредното минато односно откако ќе стапи овој закон во сила, ако има ново парламентарно мнозинство како што беше предвидувано овде тоа ќе биде доволно големо и квалитетно да направи било какви промени во тој закон, и сигурно ќе почне да работи со непосредното минато.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ: (продолжение)

Ако биде некое друго парламентарно мнозинство, ако остане истото, сигурно дека овој закон ќе почне да функционира по тој терк. Со посебен акцент ќе биде исчистено од било каков политички реваншизам. Така што јас мислам дека е тоа доволно да се почитува оваа заложба и заложбата на предлагачот и јас со чисто срце, ќе гласам за овој закон.

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Александар Талевски.

Има збор пратеникот Ризван Сулејмани.

РИЗВАН СУЛЕЈМАНИ:

Почитувани пратеници, Ние по долго време, веќе неколку дена се расправаме за овој закон така што се дигна фама, се мисли дека бог знае што ќе правиме два дена се расправа околу еден член дали Комисијата ќе работи по еден месец по донесување на законот, или шест месеци по донесување на законот. Јас искрено да ви кажам гледајќи колку се злоупотреби оваа говорница наместо да се ориентираат дискусиите во насока за отворање на битката против корупцијата, ние се зафативме со ситни работи што некој мисли дека ние во јавноста дека дефинитивно со донесувањето на овој закон во РМ ќе нема корупција. Апсолутно. Дури и самото име на законот спречување на корупцијата може да создаде погрешни убедувања дека наводно ќе се спречи корупцијата. Мислам дека секој еден кој доста ја познава оваа проблематика ќе ви укаже дека сепак, таа битка е битка без крај и таа битка не е само во РМ, таа битка е секаде во светот. Таа е дури и во најразвиените земји каде што функционираат сите механизми на власта.

Првите и основни документи кои што го регулираат начинот на функционирање на државата, почнувајќи од Уставот кој ги става темелите на

функционирањето на системот прави се, или се тежи да се прави се овие механизми, оваа власт, законодавната, извршната и судската да бидат поделени помеѓу себе. Што е идејата? Токму системот да биде имун на појавите негативни во оваа насока и други злоупотреби. Зарем ние немаме доволно закони во одделни области да ги санкционираат. За жал, ефекти нема. Ние имаме закон да речеме точно која е позицијата на судството во РМ. Која е позицијата на Парламентот, која е позицијата на власта. Кој е механизмот на контрола на државната власт. Ние стануваме пратениците како нивни електорати, кој ги избираме. Ние тие механизми не ги искористуваме до крај. Пишуваме таму дека 20 пратеници бараат отчет да речеме за еден директор на јавно претпријатие кој злоупотребил. Ние со пет пратеници можеме да предложиме да формираме анкетна комисија па немаме формирано за конкретниот случај. Јас бев член два мандата во анкетна комисија и таа требаше да утврди за злоупотреби. Што е позицијата на една анкетна комисија во Парламентот. Таа може да даде само политички статус. Таа никој не може да затвори. За затворање има други институции, дурги механизми дека таа искажена е докажана работа. Ние можеме само политички квалификации да дадеме и јавноста да осуди. Така што мислам дека ние на овој проблем треба по темелно да пристапиме. Ние прво, мој впечаток е дека не знаеме што значи корупција. Колку го ерозира, колку го растура системот ако продре, а веќе продре во нашето општество. Во другите земји дали немале проблеми? Имале. Да речеме еклатантен случај е во Америка. Случај на ерозирање, тотално ерозирање на системот, пред распаѓање, како што е РМ. Таа квалификација е од тие што ја прават политиката во РМ. Доаѓа партија на власт еуфорична дека политиката е лесна работа дека администрацијата секој може во државата да ја направи и во таа еуфорија ја превзема власта, да речеме во Америка тоа време кога бил пленот и припаѓа на победничката партија. Ја заменува целата гарнитура на администрацијата и не случајно во светот се изградени студирани механизми и начини како државната администрација и другите власти да бидат имуни на политичките притисоци. Па и ние имаме таков закон. Закон за државна администрација, кој е комбинација на таквите закони познатата француска школа, американската за јавната администрација во државата. И што излегува? Дали тој закон ги дава тие потребни ефекти. Секој еден ќе констатира

дека не ги дава. Секој еден ќе констатира дека државната администрација не е денеска имуна на политичкото влијание. Секој еден ќе констатира дека по јасни дефинирани процедури како се избира судството и како се отповикува судија во државата. Ќе констатира дека тие не се имуни на политичките прилики. Како ние очекуваме со еден закон што го носиме дека дефинитивно ќе го решиме проблемот на корупцијата. Проблемот и битката на корупцијата господа пратеници, не е маркетиншки повик. Не е проблем за кој ние денеска ќе кажеме секој по нешто ќе чуеме дека ќе го решиме тој проблем. Тој бара поинаков пристап. Навистина бара поинаков пристап. Од сите политички партии, од сите чинители меѓутоа, не само од политички партии тој е поширок, особено во Република Македонија и во регионот на Балканот. Тоа е веќе јавна констатација дека корените на корупцијата се подлабоки во Република Македонија и во регионот. Дел од околностите се и оправдани. Подолго време во овој регион има војни. Подолго време не функционира власта, подолго време не функционира законот, за оваа држава и околните држави. Тоа се извонредни услови да дојде до тоа во ова општество. Ако правната држава не функционира, ако администрацијата не функционира и не се однесува согласно законите, што му останува на обичниот граѓанин, за да заврши некоја работа. Тој мора да го коруптира, да го плати. Ако судството не суди по нас согласно законот, што му останува на тој што ќе дојде пред суд да бара правда, така да секој еден кој што мисли дека битката против корупцијата ќе ја решиме со еден закон апсолутно јас мислам дека не е во право. И најмалку го знае проблемот на корупцијата. Да речеме познатиот систем на функционирање на државна администрација можам да кажам дека еден од најдобрите е во Германија. Но филозофијата и темелот, основата на кој се заснива државната администрација во Германија е аскетизмот како убедување, како сфаќање на човекот, кој ќе се зафати да работи во државната администрација. Тоа убедување е дека тој со целата негова суштина ќе се ориентира, ќе прифати да има една многу значајна функција, меѓутоа, пред се ќе го почитува законот. На него нема да дозволи да влијае ниту политиката, ниту други притисоци, а камо ли расната и верската припадност. Дали ние имаме изградено таква свест во нашето општество.

Според тоа, ако ние навистина сакаме да го решиме, нема да го

решиме за една година, нема да го решиме ни за еден мандат. Меѓутоа, прво што треба да направиме е да ги превземеме сите можни чекори ерозијата на системот да ја запреме. Затоа што системот ни ерозира. Почнувајќи од државната администрација, судството, јавниот правобранител и сите тие предвидени механизми кои треба да ја бијат битката. Ние што ќе правиме? Ние како пратеници ќе изгласаме еден закон меѓутоа, тој треба да го спроведат колку се органи во државната администрација. Не ја завршивме работата. Затоа, дајте малку потемелно да пристапиме. Ако треба денеска на овие или идните избори главен приоритет на државата да биде и на сите заедно битката против корупцијата и организираниот криминал. Подалеку од тоа да се оди и на сеопшта балканска и меѓународна организација или некој сојуз за битка против корупцијата и криминалот. Само еден таков широк зафат можеби ќе даде некои резултати, Инаку, ќе спечалиме некој политички поен ако овдека си кажеме еден за друг, меѓутоа, битката не сме ја добиле. Битката не сме ни ја почнале. Ајде да бидеме малку поодговорни на овој проблем да му пристапиме така како што бараат сите. Ние можеме само да го осудиме, меѓутоа, еден цел комплекс на институции можат да бидат во функција на решавање на тој проблем.

ЗВОНКО МИРЧЕСКИ:

Има збор господинот пратеник Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине потпретседателе, почитувани колеги кои сте тука присутни, почитувани претставници на Влада, Мислам дека оваа слика која е сега присутна во овој момент во Парламентот најилустративно зборува за нашиот превид пред граѓаните да говориме за многу чувствителна тема, како што е корупцијата и борбата против корупцијата. Едноставно ние не разговараме можеби за тоа е виновна годината што е изборна, а можеби и нашата регулатива. Земји кои што се на исто или на слично ниво на развој како Македонија, за да се спречи можноста да се прави политичка пропаганда неколку месеци пред изборите го распуштаат парламентот и формираат влада односно експертска влада на национално единство, или слични влади, кои ќе имаат за задача да ги спроведат изборите, меѓутоа да ги доведат во иста или слична положба сите политички субјекти во државата што рефлектираат да дојдат на власт. Значи навистина немаме шанси, јас имав желба, се пријавив за дискусија токму кога некои мои колеги овде од владеачката партија говореа.

Тоа ме инспирира и јас сега неможам да говорам, но едноставно ви се обраќам вам да говорам кои сте тука присутни во салата, можеби и затоа што го изменивме Уставот сами се доведовме во состојба да говориме пред празна сала, а сакаме дијалог. Ние едноставно, сега немаме дијалог овие наши пораки може некој да ги слушне од нашите избирачи, или да не ги слушне. Но, во секој случај намерата ми беше пред се, да кажам дека со последниот амандман, токму со последниот амандман ние се дискредитиравме, што на мала врата влезе во законот. Ние како пратеници се дискредитиравме да разговараме за корупцијата бидејќи Владата или нашиот интерес на пратениците не доведе во позиција на корумпираност и тоа за многу ниски пари. Ве молам, каков е таков е законот, два, три клучни амандмана не се прифатија. Меѓутоа, да се имплементира амандманот во законот со кој се говори дека секој треба да се подвргне на контрола, само ние пратениците не, мислам дека тоа е цинизам према граѓаните и нашите избирачи. И да се говори дека тој закон заслужува поддршка. Тоа е лична дискредитација на пратениците и доведување во потребна позиција, целосна подредена позиција на извршната власт. Еден добар дел од пратениците, пред се од парламентарното мнозинство се членови на управни одбори на јавни претпријатија, каде што има големи хонорари, каде што има стимулативни мерки, би рекол, во финансиски износ за пратениците да бидат присутни. Ве молам, зарем тоа може да биде мотив да се имплементира таков амандман во законот дека по стапувањето во сила на законот, односно комисијата кога ќе почне да функционира сите други забрани на неспоивост на функциите се однесуваат за сите, само за пратениците не се однесуваат. Тогаш, како ќе ни веруваат граѓаните. Објаснете ми дали на такви пратеници со таков морал можат граѓаните да се потпрат во борбата против корупцијата. Значи, сами се дисквалификувавме. Го дисквалификувавме и овој парламент, бидејќи Собранието врши контролна функција на извршната власт, односно на Владата. По ова, ние немаме шанса тоа да го правиме, бидејќи во неколку функции, неколку управни одбори на јавни претпријатија, ние ќе си се сместиме удобно со добри примања таму, а за сите други законот ќе се однесува. Мислам дека тоа не е коректно и тоа го ставаме до знаење на нашата јавност дека ние не сме сериозни борци против корупцијата. И добро е што законот барем од овој аспект гледано ќе го

спроведува некој друг парламент и некоја друга влада. Затоа што од тој аспект тоа што го говореше мојот колега Талевски го прифаќам како логично ми доаѓа тоа образложение за наводната доблест на владеачката партија да даде шанса идната власт и идната влада да ги контролира, така да речам, работите на оние што ќе бидат во иднина во власта, а не на овие што денес ја направија корупцијата, или што ја направија пред шест, седум години и тн. Тоа не е доблест. Тоа е бегане од одговорноста, тоа е неподготвеност на власта да се соочи со мерките што ги предвидува Законот за борба против корупцијата, затоа што директно нас не засега како пратеници.

Второ што сакам да кажам, овдека слушам навистина, неколку пати зошто се критикува Владата, која што сепак, како што рече еден колега смогнала сили да го подготви овој закон ние како пратеници да го донесеме. Зошто тоа не го направила претходната Влада. Апсолутно стои таа критика. Тој закон беше во подготовка уште од 1996-1997 година и тоа го подготвуваше истата екипа што кога дојде новата власт во Македонија го предложи како закон. Значи беше готов како проект, односно не беше дотеран во тие контакти со експертите од Европската Унија и само кај нас уште во 1997 година. Меѓутоа, мора да се признае дека ова парламентарно мнозинство дојде на власт токму поради жестоките критики за корупцијата на претходната власт. И што направи? На самиот мандат односно на самиот почеток на својот мандат 1999 година ние како пратеници утврдивме текст на предлог за донесување закон за борба против корупцијата. Тоа беше почетокот на 1999 година, не се сеќавам точно кој датум, пишува во образложението, а сега смогнува сили да го пушти во процедура после три години, односно на самиот истек на својот мандат. Што правела во меѓувреме, го дотерувала, размислувала, едноставно бегала од можноста овој закон да се однесува и на оваа Влада и на овој Парламент, на нас како пратеници. И ништо друго. За тоа нема криење. Треба да си признаеме бидејќи нема битни разлики од предлогот за донесување на закон до конечниот текст на Предлогот на законот. Значи, не станувало збор за подобрување на квалитетот на законот, или да речеме нови некои напори за негово дотерување, експертиси дома и надвор. Станува збор сепак за свесно бегане од одговорноста од можноста некој да биде подвргнат под критериумите, односно казните и мерките што ги предвидува овој закон. Значи нема

бегање. Ние сме тие кои што апсолутно сме повикани да го донесеме законот, а овде едни меѓу други и душа си вадиме, кој бил многу повеќе виновен а тоа не е направено. И едното и другото апсолутно ги ставаме на суд на јавноста, зашто таа е најдобриот судија. Тука се согласувам.

Јас сакам да предложам нешто, не е тоа мој предлог, некој од колегите пратеници два пати се обидуваа за да измиеме од себе некој дел од сопствената совест и одговорност, мораме како Собрание пред судот на граѓаните, односно пред јавноста да кажеме кој пратеници во кои управни одбори на јавни претпријатија и државни институции членувале и колку заработиле. Па да се види. Сто пати е побарано меѓутоа, не е дадено. Не е сеуште дадено. Парламентот односно Собранието не се информирани. Тогаш можеме да видиме дали се чесни нашите намери за оној амандман што го баравме пред малку. Да се одложи примената на законот, само за нас како пратеници, а за сите други да се однесува. И тогаш ќе се види зошто таков амандман е внесен во процедура и во минут до 12 е имплементиран во законот. Мислам дека би било добро и јас го предлагам како заклучок господине потпретседателе во врска со донесување на законот еден заклучок дека Собранието на првата наредна седница, односно Комисијата за избори и именувања, бидејќи таа е надлежна, во соработка со Владината комисија да изготви преглед во кои управни одбори, кои пратеници се членови и колку се вкупните примања на пратениците, за да имаме навистина одговорност да кажеме пред избирачите нашиеве тоа е нашата совест пред вас, а вие понатаму, се разбира, ќе одлучите. Конечната одлука ќе се носи на изборите.

ТИТО ПЕТКОВСКИ: (Продолжение)

Поддржувајќи го законот, сметам уште еднаш да укажам дека ова е само почеток. Ние како Собрание само формалната страна ја исполниме, го донесовме законот, една од претпоставките. Меѓутоа, и една од неопходните работи кои што ги должиме и пред европските институции. Последната порака од сите европски институции, па ако сакате и од Европската унија, и извештајот на Европската комисија, а и последните зборови на господинот Робертсон беа дека држава во која што царува корупцијата нема шанси да биде членка на НАТО, а од Европската унија дека скромни ни се шансите да бидеме членка во догледен период од 20-тина, 30

години членка на Европската унија. Но, формалната страна ја исполниме и сега барем пред нив можеме да кажеме дека имаме закон и да формираме една комисија, а тоа се разбира ќе биде новиот состав на Собранието која што ќе има углед, кредибилитет пред граѓаните и да излезе, да започне борбата, организирана борба против корупцијата, бидејќи станува збор за организиран криминал. Организиран криминал на сите ни е јасно подразбира учество на власта, партиципирање на власта во реализацијата на тој криминал.

ЗВОНКО МИРЧЕСКИ:

Има збор господинот пратеник Азис Положани.

АЗИС ПОЛОЖАНИ:

Почитуван господине потпретседателе, дами и господа пратеници, секако дека законот за антикорупција е еден од предизвиците на сите парламенти на таканаречени демократија во транзиција, или демократија при етаблирање. И затоа мислам дека и со право македонскиот парламент значи се зафати, мислам дека сериозно се зафати за оваа проблематика, затоа што очигледно дека проблемот кој што го тангира и со кој што сака да го реши овој закон е проблем значи корупцијата која што е закана не само за подобриот живот за поединците во сите земји каде што таа демократија уште не е етаблирана како што треба, туку таа почнува да претставува закана за целокупните демократски односи и за посериозен развој на сите општества кои што ние ги викаме транзициони општества. Сепак, тука беше многу кажано и за конкретните случаи и за проблемите со кои што се соочуваше Република Македонија во ова време. Јас мислам дека, мојот пристап би бил, за да не се повторам и да го согледам овој проблем и од некој друг агол и од некој друг аспект. При тоа држејќи се на нивото на овој законодавен дом и држејќи го правецот на законодавната конотација на законодавната улога што треба да ја игра парламентот во целокупната активност за борба против криминалот, затоа што никој, мислам дека не треба да верува дека со еден таков закон и само со еден таков закон може да се победи борбата против корупцијата. Мислам дека тоа треба да ни биде јасно. Тоа што од нас се бараше до сега и сега се бара е фактот што ние бевме должни и сме уште должни да создаваме механизми со кои што ќе се

направи добра подлога, правна подлога за борба против криминалот, а не дека со еден закон ќе се успее да се победи корупцијата и другите негативни активности во општеството. Јас мислам дека треба и еден поинаков пристап кон оваа проблематика, затоа што има и други аспекти кои што се врзани со развојот на демократијата кога се има во предвид и самата корупција. Ќе кажам неколку збора не затоа што нема и други можни аспекти на корупцијата, затоа што таквите примери ги има колку што сакате и уште потешко е да се зборува на тој принцип, и да се зборува принципиелно кога се знае дека жртва на сите овие протести се и самите принципи. Затоа што нормално е дека тешко е да се зборува за некои проблеми и да биде разбран во моментот кога нештата одат толку далеку што ненормалното постанува нормално, а нормалното постанува ненормално. Заради тоа некогаш тој принцип толку го мешаме и толку не сме принципиелни, така што често се слуша дека едно се слуша додека сме во опозиција, друго се зборува кога сме во позиција. Така што сето тоа создава една непринципиелна атмосфера каде што мислам дека не може и тешко е да се дојде до еден здрав и до еден јак добар закон, затоа што сепак овој закон треба да создаде можности за зачувување на темелните вредности на тоа што значи и самата демократија.

Јас мислам дека, уште еднаш да повторам дека доменот во сегментот на борбата против корупцијата на законодавниот дом нормално е дека од него се бара да се направи соодветен механизам кој што ќе биде основа и база за другите органи и структури за да понатаму тоа го спроведат, значи да имаат законска основа за гонење на истото за да тоа би било во корист и на другите процеси, затоа што како што реков проблематични се овие појави не само во Македонија, туку во целиот регион, па и пошироко и имаат стремеж кон загрозување на целокупните демократски трендови што мислам дека е една голема опасност и не е намерата на тоа што и Меѓународната заедница бара од нас, а и од другите земји во правец на јакнење и на стабилизирање на демократијата како предуслов на развој и на стабилност и во регионот. Значи не се оспорува во никој случај потребата од донесување на закон, нормално дека тоа е потребно како минимален придонес кон средување на состојбите во овој сегмент.

Тоа е наша потреба како земја, како што реков мислам дека корупцијата е еден голем проблем и проблем со кој што мораме да се справиме и на начин на кој што веројатно ќе биде корисен и за развојот на земјата, а особено и за демократијата. Тоа е и регионална грижа каде што има доволни елементи да се каже дека корупцијата и организираниот криминал е регионално поставен, така што не случајно и Меѓународната заедница кога зборува за овие ефекти, значи за овие проблеми секогаш се бара и се наметнува и на Македонија и на другите таа да биде во функција и во склоп на еден регионален пристап, затоа што мислам дека без еден таков регионален пристап и без прифаќање на истата борба како заедничка грижа за закана кон одредените процеси, мислам дека е тешко и да се дојде до некоја поуспешна солуција од овој аспект. Јас мислам дека на сите ни е јасно дека сите меѓународни институции почнувајќи од Советот на Европа и од тој таканаречен пост мониториншки дијалог кој што е отворен за РМ, таму една од точките за која што Македонија е обврзана во меѓувреме да го адаптира и да го спроведува е и точката со која што се бара да се донесе закон за корупција како придонес кон целокупните состојби и кон поздрав демократски односи и во самата РМ. Јас мислам дека во РМ има елементи не само на одредени појави со кои што ќе се занимава и кои што ќе бидат предмет на имплементација на овој закон, туку мислам дека и до сега како што рекоа и некои претходни дискусанти и до сега имало доста закони со кои што можело да се сопрат некои активности и можело да се најде начин да се дисциплинираат некои активности кои што очигледно ја штетат и имаат цел, значи личното обогатување и другите профитерски моменти, а кои што не успеаа тоа да го направат заради неадекватното имплементирање. Имплементацијата на законот сакам да кажам и тоа дека и не само на овој закон, туку на целокупните закони во РМ е една од најголемите грижи и на меѓународните институции, затоа што во последно време очигледен е трендот дека под притисок на меѓународните заедници и разни институции Македонија многу лесно и често потпишува и договори ратификува, донесува резолуции и закони итн., туку проблем е што нивната имплементација оди се потешко, дека таквата имплементација и од аспектот на борбата против корупцијата, всушност ако не се

имплементира како што треба, ефектот од таквиот закон и на многу други закони скоро ќе биде нула. Ние мислиме ако не се инсистира и ако не се има политичка волја и ако не се гради еден така да кажам сооднос, законски уставен сооднос меѓу тие што треба да го спроведат законот, значи меѓу независното судство. Парламентот со ова си го прави својот дел од работата, но и егzekутивата и другите сегменти, мислам дека тешко да можеме да очекуваме дека од еден таков закон било каков да е, и подобар од ваков да е, дека може да се сузбие корупцијата и дека може да се намали степенот на корумпираност кај одредените сегменти и на власта и во другиот јавен живот. Ако се продолжи така, мислам дека Македонија ќе биде една земја со куп хартии, со потпишани документи, но сепак со нездрава економија, сепак со нездрави демократски односи. Мислам дека последно време е да се осврнеме на имплементацијата на законите и на нивната улога, затоа што сите тие и законите и меѓународните резолуции и меѓународните акти се измислени и се направени да се во функција на поздравитот од кон создавањето на поздравитот општество, а не спротивно. И нормално е дека нивното неспроведување, нивната не имплементација мислам дека е спротивното и мислам дека не може да дава ефекти со кои што долго се очекуваше и се размислуваше и дури со долготрајна работа по оваа точка се создаде една клима дека ако Собранието го донесе законот дека од утре ќе нема корупција, или ќе биде се оkej и ако не го донесе, значи ќе биде обратното. Јас мислам дека и на Парламентот, а и на другите одговорни актери долг пат и многу работа им претстои до имплементација на тоа што е намерата на овој закон и до тоа што е намара и на меѓународниот фактор не само да импонира адаптирање на законот во Парламентот, туку да се продолжи со тој тек и да се изнајдат сите потрабни други механизми и да се создаде клима и политичка волја кај актерите да тој закон не помине и не биде само дел, еден сегмент од таа архива која што малку ќе им помогне како на граѓаните на РМ, така и на институциите што се во неа. Затоа мислам дека ценејќи дека при расправата и по амандманите се пропушти законот да биде подобар, законот да биде поморален и законот да биде поадекватен на состојбите низ кои што минуваме и жалејќи за некои непоминати амандмани кои што беа предложени и од опозицијата, мислам

дека со нивното прифаќање и законот ќе беше подобар и ние ќе бевме поморални и мислам дека ќе се создадеше простор за поадекватна борба против корупцијата. Но, со оглед на тоа што дека таков закон недостигаше до сега и е чекор понапред кон создавање на една легислатива за која што има потреба и Македонија и регионот, па и пошироко, ние ќе го поддржиме законот и јас лично со надеж дека не ќе се остане само на законот, туку ќе се продолжи со неговата имплементација и со желба да ги очекуваме и ефектите од таквиот закон.

ЗВОНКО МИРЧЕСКИ:

Има збор господинот пратеник Абдулади Вејсели.

АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ:

Многу кратко. Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа пратеници, почитувани претставници на Владата, Еве, неколку дана ние по ред расправаме за еден многу важен закон кој е најпотребно во РМ да се донесе еден ваков закон кој ќе биде една појдовна основа за да можеме да градиме такви механизми, каде што ќе можеме да и се спротивставиме на долгогодишната појава во РМ, меѓутоа ова не е појава само во РМ, туку е една општа појава во транзиционата земја каде ќе можеме да војуваме, поточно речено против корупцијата и криминалот. Закон кој има уставна основа што со овој закон се преименуваат неколку правила кои се и во целите и програмите и на политичките партии и пратеничките групи кои сме претставени во ова Собрание дека првобитно е да се грижиме за владеењето на правото во една држава, а посебно досега не донесувањето на овој закон до денешниот ден беше најсериозната закана за владеењето на правото во една држава. Затоа мислам дека ние долго и широко сме расправале за една ваква појава од почетокот од независноста на РМ. Меѓутоа, разните структури кои беа во власта и разните структури политички кои делуваат во РМ низ ова Собрание, или низ институциите на системот не најдоа сили и немаа храброст да донесат еден ваков закон кој закон веќе е баран не само за нашите потреби, туку РМ треба да го донесе, да се приближи кон стандардите на Европската унија, бидејќи разните тенденции наши за да станеме член на ЕУ и на НАТО структурите претходно треба да ги донесеме сите закони кои ќе соодветствуваат со легислативата на ЕУ и другите меѓународни структури. Јас тука

би кажал дека ние во Министерството за правда во овие низа години што поминаа имавме разни министри од разни политички партии кои не најдоа храброст и немаа сили да донесат еден ваков закон. А јас тоа би го кажал пред ова Собрание и пред целокупната јавност дека денеска со Министерството за правда раководи министер од Партијата за демократски просперитет и најде засходно, најде сили, а посебно храброст за да донесе еден ваков закон за да можеме и ние да речеме пред Меѓународната заедница, па и пред внатрешниот фактор дека и ние се залагаме за да се спротивставиме на една појава која е штетна не само за општеството внатре, туку за целиот регион Европа и пошироко.

ВЕЈСЕЛИ АБДУЛАИ:(продолжение):

Ние низ овие години со наши очи видовме за сета оваа појава, која се вика корупција во Република Македонија, меѓутоа мене ми остава впечаток па и на граѓаните во РМ, дека секогаш сме ги затварале очите пред една сериозна појава која ги руши сите права во РМ и се остава власт на поединци да раководат со државата без да ги почитуваат законските норми и законските овластувања. Затоа мислам дека денеска ова е прв чекор за да ние сите заеднички се бориме против една ваква појава која била штетна за РМ.

Јас уште еднаш ќе истакнам дека досега сме имале разни прилики да донесеме ваков закон и денеска да зборуваме за други нешта а да не се занимаваме со нешто што другите земји од Југоисточна Европа и земјите во транзиција овие закони ги донесоа пред нас многу поодамна.

Но, сепак сметам дека не е касно и затоа секогаш се вели ако се има добра волја секогаш може да се донесе закон кој ќе го чува општеството, кој ќе го чува владеењето на правото, правото воопшто во РМ, меѓутоа јас мислам дека во овој правец ќе треба да работиме сите заеднички. Во овие два изминати денови во Собранието видовме дека немаме консензус околу овој закон. Не консензус околу донесувањето на овој закон, меѓутоа, иако министерството за правда и Владата во целина дале голем придонес за концепирање на еден ваков закон и тој закон да биде предложен во собраниска процедура, од страна на пратениците имавме разни забелешки со цел да го поздравиме законот со тоа што сакаме да биде поефикасен и поефектен и да ги даде своите резултати во иднина, меѓутоа, сите

сме сведоци и видовме дека одредени пратеници или пратенички групи не ги прифаќаат сугестиите и предлозите од другите пратеници или пратенички групи само за да го зачуваат сопствениот интерес или групниот интерес. Тука ниту ние кои сме претставници во ова Собрание кои ги претставуваме граѓаните во РМ, со надградбата на овој закон со додавање преку амандманите за подобрување на законот во целина не губи никој во РМ, туку добиваме сите и политичките партии и институциите и државата во целина. Сега иако очите на граѓаните се вперени кон ова Собрание ние оставаме двоумење, дилема дали сме за донесување на овој закон или не сме за донесување на овој закон.

Јас во име на Пратеничката група ПДП и во мое лично име законот го поддржуваме као што е предложен од Владата, од Министерството за правда, само ќе беше многу добро да имавме поддршка и заеднички во Собранието да дадеме поддршка на амандманите кои беа предложени, бидејќи тие амандмани го подобруваат законот во целина. Затоа мислам дека тие дилеми тие двоумења ќе останат кај граѓаните во РМ, зошто одредени пратеници и одредени пратенички групи не прифаќаат и одредени пратеници и одредени пратенички групи не ги прифаќаат амандманите. Јас мислам дека за нас е многу битно ако имаме претензии и ако сакаме да се приближиме кон европските структури и ако ги имаме сите сугестии од меѓународната заедница во насока на тоа дека во РМ, треба да се војува со криминалот и корупцијата, тука треба сите заеднички да го дадеме придонесот за да излеземе од оваа состојба во која се наоѓаме денеска. Меѓутоа, јас би навел само неколку примери кои се случува во РМ, пред кои ние ги затвораме очите и сме оделе до таму дека не ги гледаме работите како што треба. Во разни сегменти на власта сме имале мито и корупција, меѓутоа, досега иако се формирани разни комисии за испитување на работата на разни министри и јавни функционери, но не сме имале законска основа за да продолжиме. Не е целта само да се утврди политичка одговорност, туку и тоа треба да оди и понатаму, да утврди и друг вид на одговорност за да можеме навистина да речеме како РМ, како нејзини граѓани дека навистина тука владее правото и правната држава. Во многу сегменти таму каде што граѓаните имаат најголема потреба - во образованието, во здравството и во многуте други сегменти разни дејанија, меѓутоа уште еднаш ќе повторам, ако имавме

добра волја сите во РМ, претставници во ова собрание и во претходните собранија овој закон ќе се донесеше многу порано за да можевме да се справиме сериозно со оваа тешка појава во РМ. Сега е малку касно, меѓутоа, ќе треба многу сили, многу храброст, сите политичари треба да бидеме храбри за да можеме да се справиме со оваа појава. Во спротивно ништо нема да направиме ако денеска го донесеме овој закон, меѓутоа, на теренот и во практиката работиме по старо. Затоа ве молам сите тука, не гледам дека има пратеничка група или пратеник кој е против донесување на овој закон, меѓутоа пролонгирањето на седниците во Собранието, на присуството на првиот парламентарец на седниците на Собранието, донесувашето на низа други закони, ќе направам тука една мала дигресија, недонесувањето на другите закони кои произлегуваат од самиот рамковен договор остануваат и понатаму недонесени во ова Собрание, иако претходно направивме максимални напори за да ги донесеме клучните закони за донесување кои се многу битни, посебно ќе ви кажам за Партијата за демократски просперитет која стварно во овој период го даде својот огромен придонес, кои закони се веќе, зборувам за закони кои веќе произлегуваат од самиот Рамковен договор кои се веќе подготвени и чекаат кај министерот за правда што треба да ги достави до Владата на Република Македонија за да поминат владина процедура и да дојдат тука во Собрание за да ги усвоиме ние пратениците Јас во ова се поврзав поради тоа што ние знаеме да направиме опструкции и ако знаеме да имаме разни спогодби, да донесуваме разни закони, меѓутоа не ги спроведуваме. Вие знаете дека во претходно време, ние донесовме закон за лична карта, закон за патна исправа, меѓутоа до ден денес во практика не се реализирани. А истото тоа решение денеска го имате и во Рамковниот договор. Тоа кога Партијата за демократски просперитет го направи 1996 година. Затоа јас мислам дека треба да бидеме поажурни, да имаме, овие се многу клучни моменти за државата, консензус не само за овој закон, туку и за сите други закони и да ги прифатиме сите сугестии, сите предлози за кои мислиме дека се најдобри и подобри за сите нас во Република Македонија и да ги оставиме инаетите на страна за да продолжиме да донесуваме добри и квалитетни закони во ова Собрание, да одговориме на барањата на Меѓународната заедница која е многу заинтересирана во Република Македонија под итно да се

донесат сите закони од Рамковниот договор како што е Законот за корупција и низ други закони кои не придружуваат до Меѓународната заедница и до Европската заедница.

ЗВОНКО МИРЧЕСКИ:

Има збор пратеникот Јордан Бошков.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Почитуван господине потпретседател, дами и господа, почитувам господине министер, Јас би сакал најнапред да се заблагодарам на министрите затоа што се денеска присутни, а исто така да го искажам своето воодушевување како се тие оптимисти дека овој ќе продолжи денеска со работа. Јас сум виновен пред вас и пред народот што денеска дојдов во 12,03 минути тука и седницата веќе била одложена за 13,00 часот. Мислев дека брзо ќе преминеме по гласање на Законот, но се испостави дека тоа се само јалови очекувања и сега еве можеби ако даде господ ќе бидам последниот дискусант.

Јас сметам дека овој Предлог на закон оваков облик како што е подобар отколку никаков, но сепак тешко ќе помине во повисок домен освен декларативен карактер. Но, сепак подобро е вака да го гласаме отколку да остане и понатаму една отворена празнина дека Собранието не донело ваков акт и покрај тоа што години на ред тоа е од стручните служби разработено и понудено и покрај тоа што широко мнозинство во Собранието на некој начин инсистира да биде донесен законот. Нема да навлегувам во детали. Добро ќе беше некои измени да се вклучат, добро ќе беше ако се имаше слух барем за ставовите кои протежираа организацијата која во светот е позната како Транспарент Интернешел, но тоа се неколку недостатоци и нека биде сега вака можеби во иднина ќе може новиот состав на Собранието посоодветен закон да донесе. Во спротивно веројатно ќе се случи како и во други сегменти на прогонот да важат меѓународни норми, меѓународни конвенции како што е со тероризмот и сега се повеќе корупцијата е глобална грижа па веројатно ќе имаме и меѓународни конвенции за спречување на корупцијата и на тој начин маките на законодавците во Македонија ќе бидат олеснети.

Имаше една најава тука и јас мислам дека во согласност со процедурата ние ќе бидеме обврзани после гласањето на овој закон да се изјасниме и по заклучокот што го предложи колегата Тито Петковски. Таквиот заклучок нормално би требало да

биде поделен на колегите, инаку би се гласало откако ќе се гласа по Законот и по донесување на Законот за борба против корупцијата.

Барањето да се изнесат податоци кој од пратениците што сме тука се членови во управни одбори е многу ниско поставено и не би сакал тоа Владата како гол податок да го даде, туку потребно е да даде и редица други податоци за пратениците каде што таа ги повикува да работат или да соработуваат на државни места. Тоа ќе се однесува и на повереништво во фирми каде што има општествен капитал, ќе се однесува и на членови од потесното семејство на пратениците, а исто така би било упатно да се покажат и редица други конотации околу имотната состојба, бидејќи транспарентноста е многу добар лек посебно за тие кои се транспарентни. Јас можам уште сега, доколку се согласувате господине потпретседател да кажам околу моето членување во управни одбори свесен за тоа дека тоа е отргнување од темата. Дали може да продолжам?

ЗВОНКО МИРЧЕСКИ:

Јас мислам дека од точката на дневен ред не би требало да се оддалечуваме.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Добро, но сите медиуми слободно можат да се обратат до мене и јас да кажам за мене сам.

ЗВОНКО МИРЧЕСКИ:

Ви благодарам господине Бошков.

Молам, дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и ги повикувам пратениците да влезат во салата за да гласаме по Законот за борба против корупција.

(Пратениците влегуваат во салата).

(Со седницата продолжи да преседава господинот Илјаз Халими).

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Молам, службите да ги пребројат присутните пратеници во салата.

(Службите ги пребројуваат присутните пратеници во салата).

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 79 пратеници, и тоа сите 79 за, воздржани нема и против нема.